DOĞAN KARDEŞ

SAYI: 26, KASIM 1990 YIL 3 AYLIK DERGİ KDV DAHİL 4.000 TL.

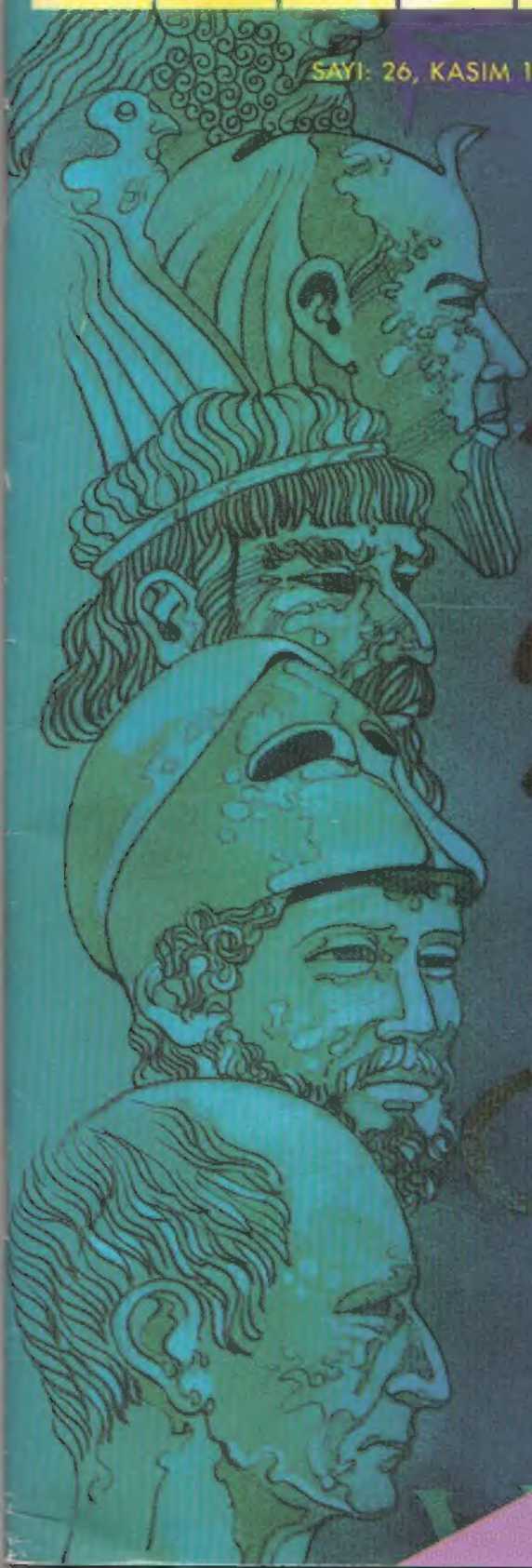

SESLERDEN HARFLERE

Tarama
BlackBishop

Adım Lady... Seninki ne?..

Seninle arkadaş olmak, oyunlar oynamak istiyorum. İstersen diskoda, davette eğlenelim... İstersen sinemaya, çaya, alışverişe gidelim... İstersen cimnastik, kayak yapalım hareketlenelim. Gel şimdi, kendimize bir oyun seçelim. Ben Lady, Fatoş'un yeni bebeği. Yeni arkadaşın.

Lady®

Meraklı anababalara:

Çocuğunuzun yeni arkadaşı Lady,

- Türk oyuncak üreticileri arasında ilk ve tek TSE Kalite Belgesi'ne sahip Fatoş Oyuncak Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından tasarlanıp üretilmiştir.
- Üretiminde sağlığa kesinlikle zarar vermeyen hammaddeler kullanılmıştır.
- Başı istenilen yana döndürülebilir.
- Bel, kol ve bacakları hareketlidir.
- Banyo yapabilir, duş alabilir.
- Saçı yıkanır, fönlenir,şekil verilebilir.
- Giysileri ve aksesuarları değiştirilebilir.
- Yirmidört çeşidi vardır.

FATOŞ "çocukluk arkadaşı"

REKLÂMCILIK

DOĞAN KARDEŞ TESTLERİ

Sevgili Arkadaşlar,

Bu ay yeni bir ekimiz var: Öğrenci Yetiştirme Testleri. İlkokul 4. ve 5. sınıf öğrencisi arkadaşlarımızın okul çalışmalarına yardımcı olmak için her ay, Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler konularında dört ayrı test vereceğiz. İki ayda bir de, tüm konuları kapsayan Deneme Testi yayımlayacağız. Okulda işlediğiniz konuları içeren testlerin, derslerdeki başarınızı artıracağını düşünüyoruz.

Yeni bir dizi yazıya başladık: Seslerden Harflere. Atalarımız yazmayı nasıl öğrendiler? Fotoğraf ve resimlerle desteklenen dizide, insanlığın bu büyük serüvenini yaşayarak öğreneceksiniz.

2-7 Eylül tarihlerinde ABD'de 51 ülkenin katılımıyla, Çocuk ve Gençlik Yayınları Kurulu (IBBY) kongresi yapıldı. Kongre sırasında, dünyanın dört bir yanından gelen çocuk dergilerinden oluşan bir sergi açıldı. Sergide, Doğan Kardeş de vardı. Yazarımız Gülçin Alpöge, Doğan Kardeş Postası'nda konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler veriyor.

Bu arada, iki önemli duyurumuz var: Dergimizin 1. ve 2. cilt kapaklarının bayilere dağıtımı yapıldı. Dileyen arkadaşlarımız bayilerden kolaylıkla edinebilirler. İkincisi, Doğan Kardeş Kitaplığı'nın tüm kitaplarında sizler için indirim yaptık. İndirimli fiyatlarla kitaplardan edinmek isteyen okurlarımız ayrıntılı bilgiyi dergimizin içerisindeki ekte bulabilirler.

Yeniden buluşmak dileğiyle, hoşçakalın...

Nevzat BASIM

Dogan Kardes

Publisher: Yapi Kredi Yayinlari Ltd.
Mesrutiyet Caddesi 153 Tepebasi
80050 Istanbul
Turkey

For ages 9 to 14
12 issues per year
39,000 copies sold per issue
Format: 68 pages; full color; 20 x 27 cm; stapled
Editor-in-Chief: M. Turhan Ilgaz
Art Director: Erdogan Ugurlu
Editorial mission: to contribute to the formation of open-minded and peace-loving children and to encourage them to have an international scope
Editorial content: general interest; original stories and art; children's contributions and letters

Kazim Taskent founded *Dogan Kardes* in 1945 in memory of his son Dogan Taskent. The magazine ceased publication in 1975 due to organizational problems and started again in 1988 in a new format.

Sergi için hazırlanan katalogda, Doğan Kardeş'e bir sayfa ayrıldı.

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 26, Kasım 1990

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sk.
No: 1, Kat: 3 Beyazıt/İSTANBUL
Telefon: 516 93 23 - 516 85 32 - 516 89 83
Fax: 516 13 51

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti. Adına Sahibi: Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür: Turhan ILGAZ

Yayın Danışmanı: Nadir Ergin TELCİ
Yazı İşleri Müdürü: Nevzat BASIM
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yazı İşleri: Sema Polat OĞUT, Zeynep ARSLAN, Çiğdem AKSOY
Katkıda Bulunanlar: Sevim AK, Hasan AYDIN, Tuncay BATIBEKİ, Behice BALTA, Tansel BAYBARA, Seçil BÜKER, Gülten DAYIOĞLU, Yıldırım DERYA, Esin DÜZAKIN, Nazan ERKMEN, Ali Murat ERKORKMAZ, Tarık GÜNERSEL, Ayşegül İLDENİZ, Feridun ORAL, Ateş SUNAY

Kapak Desen: Nazan ERKMEN

Reklam ve Pazarlama Müdürü: Metin MERİÇBOYU
Temsilcilerimiz: Gültekin ALTUN, Avni ÇAĞIRIR
Abone ve Bilgi İşlem: Figen MANGALTEPE
Muhasebe: Levent ALTUNBEK, Işın EVİRGEN

Dizgi: Tipograf
Renk Ayırımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: Cem Ofset Matbaacılık San. A.Ş.
Dağıtım: GAMEDA

İlan Koşulları:
Arka Kapak : 5.000.000 TL
Kapak İçleri : 4.500.000 TL
İç Sayfalar : 4.000.000 TL
İnsört : 6.500.000 TL

Fiyatı: 4.000 TL (KDV dahil) **KKTC Fiyatı:** 6.000 TL **Abone Bedeli (yalnız 1 yıllık):** 40.000 TL **Taahhütlü Gönderi:** 55.000 TL **Yurt Dışı:** 20 US $, 30 DM

Posta Kutusu

HAYVAN SEVGİSİ

Hayvan adını duyunca,
Bir özlem gelir bana.
Kedi, köpek her ne varsa,
Hepsi şirin bir arada.

Keşke bir kedim olsa,
Oynasam bütün gün boyunca.
Keşke bir kaplumbağam olsa,
Yarış yapsam onunla.

Bazı insanlar vardır,
Hayvanları çok sever,
Bazı insanlar vardır,
Onlardan nefret eder.

İşte ben de böyleyim,
Hayvanları çok severim.
Vardı benim de bir kedim,
Onunla vakit geçirirdim.

Ama bir akşam vakti,
Kedim hiç yemek yemedi.
Sonunda anladım ki,
Öbür dünyaya göç etti.

Ama biliyordum ki,
O cennete gitmişti.
Oradan da bana,
Öpücükler gönderdi.

Ayşe TELCİ/İSTANBUL

MOR MENEKŞE

Her zaman penceremin önünde,
Dursun sakince,
Seni sulamaya gelince,
Coşarsın mor menekşem.

Solma, hep aç olur mu?
Mor menekşem.
Solarsan üzülürüm,
Kırma beni mor menekşem.

Özge KÜÇÜK/DENİZLİ

YAĞMURUN GETİRDİKLERİ

Ey yağmur! Şimşek, Yıldırım!
Sen ki gelince güler çiftçi
Ekmeği, katığı, varı-yoğu, her şeyi
Ey yağmur! Yıldırımsız gel de, gel.

Ey yağmur! Şimşek, yıldırım!
Sen ki, gelince kaynar içim,
Atanım kendimi dışarıya, sokağa,
Canına mı susadım be kızım!
Ey yağmur! Gel, her zaman gel, özletme kendini bana.

Ey yağmur! Şimşek, yıldırım,
Gel hadi, korkma gel...
Damlacıklarınla temizle dünyayı
Yardım et ne olur
Akıt dünyanın kirini...

Övünç ÖZSOY/İZMİR

GÜZ

Güz gelince göçmen kuşlar,
Veda eder ülkemize.
Soğuk, çetin, keskin rüzgâr
Kışı haber verir bize.

Sonbaharın son renkleri
Tatlı sarı, solgun olur,
Yoksulların yürekleri
Bu mevsimde hep burkulur.

Şükran TAŞTABANOĞLU/İZMİR

ÇOCUK HAKLARI

Yıl 1950'de,
Çocuklara işte müjde.
Hazırlandı bildirge,
Birleşmiş milletlerde.

Yirmi bir ülkeye sunuldu.
Kabul edilecek diye umuldu.
Umutlar yitirilmedi.
Hayaller 1959'da gerçek oldu.

Sudiye SÜLEYMANOĞLU/İSTANBUL

DURUN

Temiz bir dünya dedim,
Aldırış etmediler.
Güzel bir yaşam dedim,
Yüz bile çevirmediler.
Durun, bu dünya bizimdir,
Temiz tutalım dedim,
Yine de gülüp geçtiler.
Pislikleri, izmaritleri, plastik şişeleri yere atmayalım dedim,
YİNE DE dünyayı kirlettiler.

Murat HANÇER/İSTANBUL

TAHTAKURULAR

Bir gün Nasrettin Hoca'nın evi yanar. Ama Hoca hiç aldırış etmez. Evin karşısına geçip, sigarasını yakıp, kahkahayı basar. Karısı, komşuları yangını söndürmektedir. Hoca'ya derler ki:

— Hocam evin yanıyor, sen ilgilenmiyorsun. Evini biz söndürüyoruz. Hoca:

— Ben tahtakurularından kurtulduğuma seviniyorum.

Özcan YÜKSEL/EDİRNE

HEPSİ YALAN

Babası küçük oğlunu okula kaydettirmişti. İlk gün çocuğu babası götürdü, öğlen üstü de almaya gitti. Yolda konuşmaya başladılar:

— Hoşuna gitti mi okul?

— Hiç hoşuma gitmedi baba...

— Niçin oğlum?

— İnsanı aldatıyorlar orada.

— Nasıl yani?

— Bizim sınıfın kapısında "Birinci Sınıf" yazıyordu; içeri girince bir de ne göreyim, bütün sıralar tahta...

Halime SÖZEN/ANKARA

UYUMAK İSTİYORUM

Ben böyle rahat uyuyamıyorum annem. Uykum kaçıyor. Uzatıp ayaklarımı yatağımda, göbeğimi şişirip örtemiyorum gözlerimi. Çünkü ben mışıl mışıl, rüyalar aleminde gezinirken Alice' le, bir çocuk, uzaklarda, silahlarla, tanklarla kirlenmiş, yeşile küsmüş bir ovada yiten babasını arıyor.

Ben böyle yapamıyorum annem. Sönen ışıklara, sessizliğe bürünen sokakları, çın, çın çınlatan ateşböceklerine, "tik, tak" bir karanda ilerleyen saatlere bakıp uyuyamıyorum. Çünkü ben bir yana bırakırken gece en iyi dostum Sema'yı, onun dolaplarca süslü elbiselerini, sonra Barbi bebeğimi, dolapta sakladığım şekerleri, çukulataları, hatta yemlerini vermek için can attığım mavi balıklarımı, bir anne, cennete kanat açan oğlunun acısıyla feryat edip yalvarıyor Allah'a.

Yoo... Yok. Böyle olmuyor. Uyuyamıyorum anneciğim. Çünkü ben penceremden sarkıp, pembe çiçeklerin saldığı en güzel tadı doldururken burnuma, bir bebek bak, kardeşim kadar bir bebek, kurşun sesinden ürküp katıla katıla ağlıyor. Aslâ. İmkânsız, beceremiyorum. Huzur içinde ezanı dinlerken, denizin coşkun valsini izlerken, gülerken, evcilik oynarken dağlar devriliyor, insanlar ölüyor, çiçekler soluyor. Uyuyamıyorum canım annem, uyuyamam ben. Söndürme lambamı, kalbim elvermiyor, "Bana ne?" deyip unutmaya. Savaşlar bitene kadar uyumam ben. İnsanların hepsi gülene, karıncıkları doyana, elele verip neşeli türküler söyleyene kadar.

Söylesene anneciğim ben daha ne kadar uykusuz kalacağım? Bitsin savaşlar annem. Ne olur bitsin. Uyumak istiyorum artık...

Ebru DURMUŞ/İSTANBUL

SEVGİNİN GÜCÜ

İris ERSOY/
Tekirdağ

Beklenen gün yaklaşıyordu. Evet Burcu'nun sadece yazılarından tanıdığı mektup arkadaşı tatile geliyordu. Burcu bunun için neler yapmamıştı ki: ilk önce bir seneden beri toplamadığı odasını toplamış, anne ve ablasına çeşitli yemekler yaptırmış ve arkadaşının odasını düzenlemişti. Burcu'nun arkadaşının adı Selin'di. En sonunda heyecanlı gün gelip çattı. Burcu ve ailesi en güzel şekilde giyindiler, ve saat 3.30'u beklemeye koyuldular. Saatler dakikaları kovaladı ve saat 3.30 gongunu vurdu. Zil! Burcu kapıyı açarken kalbi dırracaktı. Ve karşısında koltuk değneğiyle, çilli, esmer bir kız: — Afedersiniz burası "Burcu Pakça'nın" evi mi? — Evet burası, siz kimsiniz? — Ben Selin sen de Burcu olmalısın. O anda Burcu' nun dili tutuldu. Sarışın, güzel bir kız beklerken karşısında özürlü, esmer bir kız bulmuştu. İsteksizce içeri aldı. Ailesi Burcu kadar şaşırmamıştı. Onlar için iyi ve sevimli bir arkadaş olması yeterdi. Önce hep birlikte yemek yediler. Sonra Burcu'nun ablası Selin'e evi gezdirdi, odasındaki eşyaların yerini gösterdi. Burcu Selin'le hiç konuşmadı, gece de erkenden odasına çekildi. Bütün gece düşündü, halbuki Selin mektuplarında kendini ne kadar güzel tanıtmıştı; kardeşlerini, evini, arkadaşlarını hatta kendisini bile. Güzel bir kızdı Selin, ama özürlü olması... Ona çevreyi tanıtırken arkadaşları onu görecek, hem kendisini hem de Selin'i üzeceklerdi. Fakat güçlü olmalıydı, arkadaşı buraya kendisini görmeye gelmişti. Ona çevresini en iyi şekilde tanıtacaktı. — Ertesi sabah erkenden uyandı, kahvaltıyı hazırladı anne ve babası çoktan işe gitmişlerdi. Ablasını uyandırdı. İkisi birlikte kahvaltı ettiler. Ablası: — Burcu ben okula (kursa) gidiyorum. Bugün Selin'e çevreyi gezdir. Ben öğleden sonra 2.30'da dershaneden çıkacağım. Köşedeki kafede buluşuruz. Hoşçakal! — Güle güle ablacağım iyi dersler. Burcu daha sonra Selin'i uyandırdı. Ona kahvaltı hazırladı. Birlikte konuşmaya başladılar. Burcu: — Dün gece yaptıklarım için özür dilerim sana kaba davrandım. Selin: — Önemli değil, ben böyle şeylere alışkınım. Selin'in anlattığına göre beş yaşlarındayken D vitamini eksikliğinden kemiklerinde, vasıtızım, oluşmuş, bundan en çok sol bacağı etkilenmiş. Anne ve babası çalışığından Ankara dışına çıkamamışlar. Halbuki doktorların dediğine göre bacağının iyileşmesi için güneş enerjisindeki "D" vitamini gerekliymiş. Biraz da bunun için izmire gelmiş. Burcu Selin'in her hareketine dikkat ediyordu. Güzel bir kızdı Selin. Esmer tenine karşılık mavi gözleri vardı. Kahvaltıdan sonra Burcu: — Madem bacağını güneş enerjisi iyileştirecek, ilk önce plaja gidelim ne dersin? Selin: — Evet iyi olur doktorların tavsiyesine uymam gerekli. — Burcu ve Selin plajda çok iyi eğlendiler. Burcu bir güzel yüzdü. Selin ise bol bol güneşlendi. Bunun yanı sıra yeni arkadaşlar edindiler, satranç oynadılar, birer dondurma yediler. Zaman çabuk geçti, saat 2.35 sıralarında ileride Burcu' nun ablası göründü. — Merhaba kızlar! nasıl iyi vakit geçirdiniz mi? Burcu: — Gerçekten çok iyi eğlendik, yalnız çok acıktık ablacığım. Daha sonra plaja yakın bir kafeteryada öğle yemeklerini yediler. Akşamüstünü öğle gibi güzel geçirdiler. İlk önce Burcu'nun ablasının kurs arkadaşları, sonra da Burcu'nun yeğeni geldi. Öncedeki Selin'i yadırgadılar ama çabuk kaynaştılar. TV izlediler, müzik dinlediler, eski albümleri karıştırdılar. Böylece çok eğlendiler. Günler su gibi akıp geçti. Yarın lunapark! obür gün müzeler derken bir hafta doldu.

Burcu ve ailesi Selin'den ayrılırken hem üzülüyor, hem de seviniyorlardı. Sevinmelerinin nedeni Selin'in her gün güneş banyosu yaparak bacağını sürüyerek de olsa yürümesiydi. Selin: — Bu bir hafta içinde bana ailemden göremediğim ilgiyi gösterdiniz. Bunun nedenini biliyorsunuz, annem ve babam bütün gün işte çalışıyorlar. Bakıcı ise onların yerini tutmuyor. Bunun için size çok teşekkür ederim. Kendinize iyi bakın, Burcu! — Sakın mektup yazmayı unutma. Selin kendine iyi bak. "Seni seviyorum"!.. — Lütfen ağlama seneye nasıl olsa yine görüşeceğiz. Hoşçakalın..!

BANA NE, BANA NE, YEMİYECEM İŞTE! YAPTIĞIN YEMEKLER HİÇBİR ŞEYE BENZEMİYOR!
ALEKSANDR!
BANA NE! SENİ SEVMİYORUM! ÜSTELİK ÇOK ŞİŞMANSIN, PANTALON YAKIŞMIYOR SANA!
BANA BAK ALEKSANDR, YETTİN ARTIK!
BANA NE! BU EVİ DE SEVMİYORUM! HER ŞEY ÇOK KÖTÜ!
BU ÇOCUK! AH, BU ÇOCUK! BENİ DELİRTECEK!
BANA NE! BANA NE!..
AAAA! YETER, ARTIK YETER!
GÜNLERDİR TAHAMMÜL EDİLMEZ HALDESİN! BU BÖYLE DEVAM EDEMEZ!
AYY, AYYY!
YÜRÜ BAKALIM! SENİN BU DAVRANIŞLARINA ÇÖZÜM GETİRECEK KİŞİYİ BİLİYORUM BEN!
BANA NE! ÜSTELİK SAÇININ ŞEKLİ DE SANA HİÇ YAKIŞMIYOR!
SANA YÜRÜ DEDİM!
BANA NE, ACIMADI Kİ, HİÇ ACIMADI İŞTE!
BUMP
BİR SAAT SONRA....
EVEEET, EVEEET! BANA ANLATTIKLARINIZ ORTADA TUHAF BİR DURUM OLDUĞUNU GÖSTERİYOR! AMA ÖNCE GİDİP BAKMAM LAZIM!
OH, ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM, BAY EDVAR!
RİCA EDERİM BAYAN, İNSAN EŞİNİN DOSTLARINA YARDIM ETMEZ OLUR MU!...
TEŞEKKÜRLER SEVGİLİM!
BANA NE! BURASI DA ÇİRKİN İŞTE! ÇOK KÖTÜ DÖŞENMİŞ, ÇOK ZEVKSİZSİNİZ!

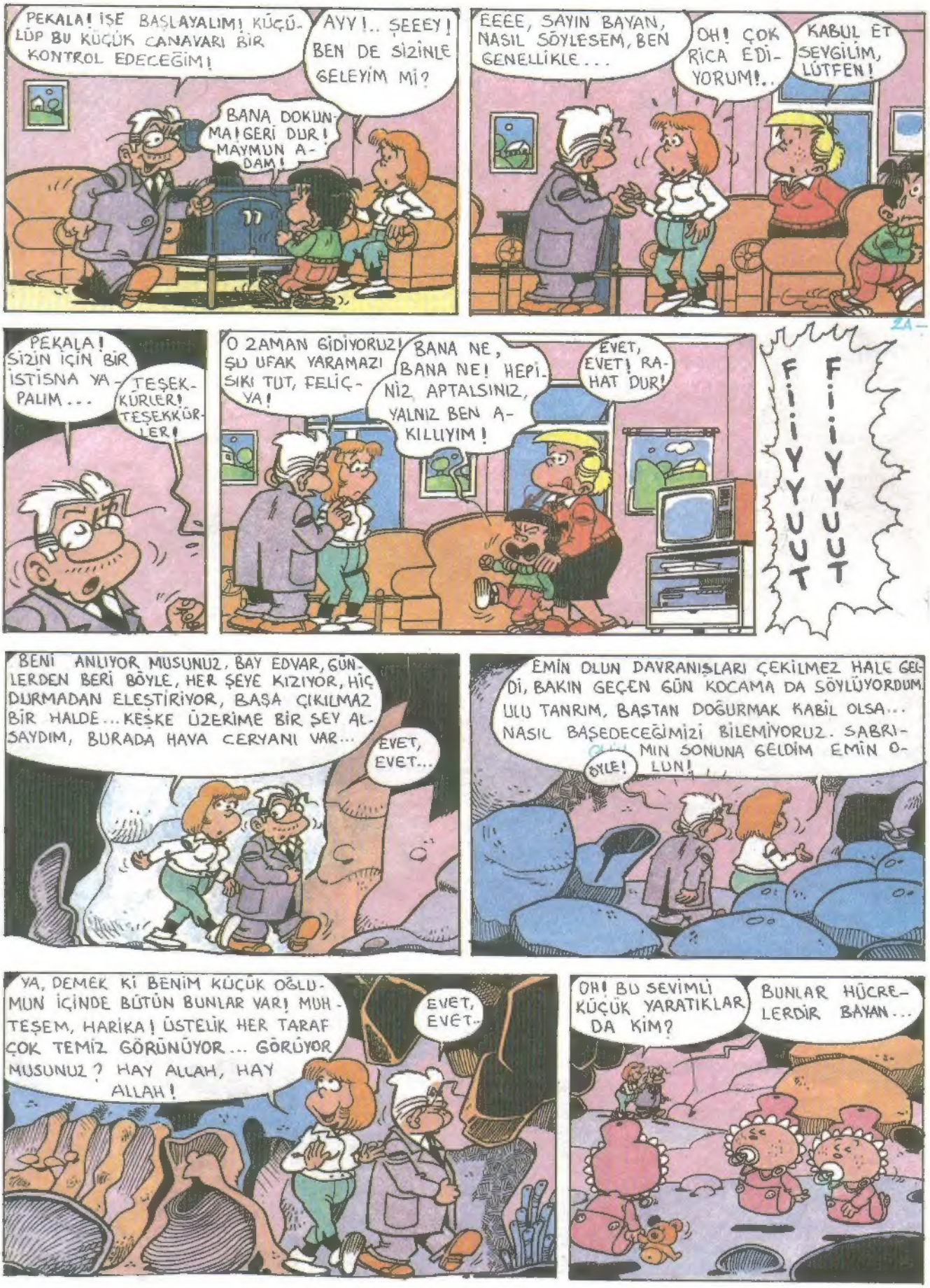
PEKALA! İŞE BAŞLAYALIM! KÜÇÜLÜP BU KÜÇÜK CANAVARI BİR KONTROL EDECEĞİM!
AYY!.. ŞEEEY! BEN DE SİZİNLE GELEYİM Mİ?
BANA DOKUNMA! GERİ DUR! MAYMUN ADAM!
EEEE, SAYIN BAYAN, NASIL SÖYLESEM, BEN GENELLİKLE...
OH! ÇOK RİCA EDİYORUM!..
KABUL ET SEVGİLİM, LÜTFEN!
PEKALA! SİZİN İÇİN BİR İSTİSNA YAPALIM...
TEŞEKKÜRLER! TEŞEKKÜRLER!
O ZAMAN GİDİYORUZ! ŞU UFAK YARAMAZI SIKI TUT, FELİÇYA!
BANA NE, BANA NE! HEPİNİZ APTALSINIZ, YALNIZ BEN AKILLIYIM!
EVET, EVET! RAHAT DUR!
FİİYYUUT FİİYYUUT
BENİ ANLIYOR MUSUNUZ, BAY EDVAR, GÜNLERDEN BERİ BÖYLE, HER ŞEYE KIZIYOR, HİÇ DURMADAN ELEŞTİRİYOR, BAŞA ÇIKILMAZ BİR HALDE... KEŞKE ÜZERİME BİR ŞEY ALSAYDIM, BURADA HAVA CERYANI VAR...
EVET, EVET...
EMİN OLUN DAVRANIŞLARI ÇEKİLMEZ HALE GELDİ, BAKIN GEÇEN GÜN KOCAMA DA SÖYLÜYORDUM. ULU TANRIM, BAŞTAN DOĞURMAK KABİL OLSA... NASIL BAŞEDECEĞİMİZİ BİLEMİYORUZ. SABRIMIN SONUNA GELDİM EMİN OLUN!
BÖYLE!
YA, DEMEK Kİ BENİM KÜÇÜK OĞLUMUN İÇİNDE BÜTÜN BUNLAR VAR! MUHTEŞEM, HARİKA! ÜSTELİK HER TARAF ÇOK TEMİZ GÖRÜNÜYOR... GÖRÜYOR MUSUNUZ? HAY ALLAH, HAY ALLAH!
EVET, EVET..
OH! BU SEVİMLİ KÜÇÜK YARATIKLAR DA KİM?
BUNLAR HÜCRELERDİR BAYAN...

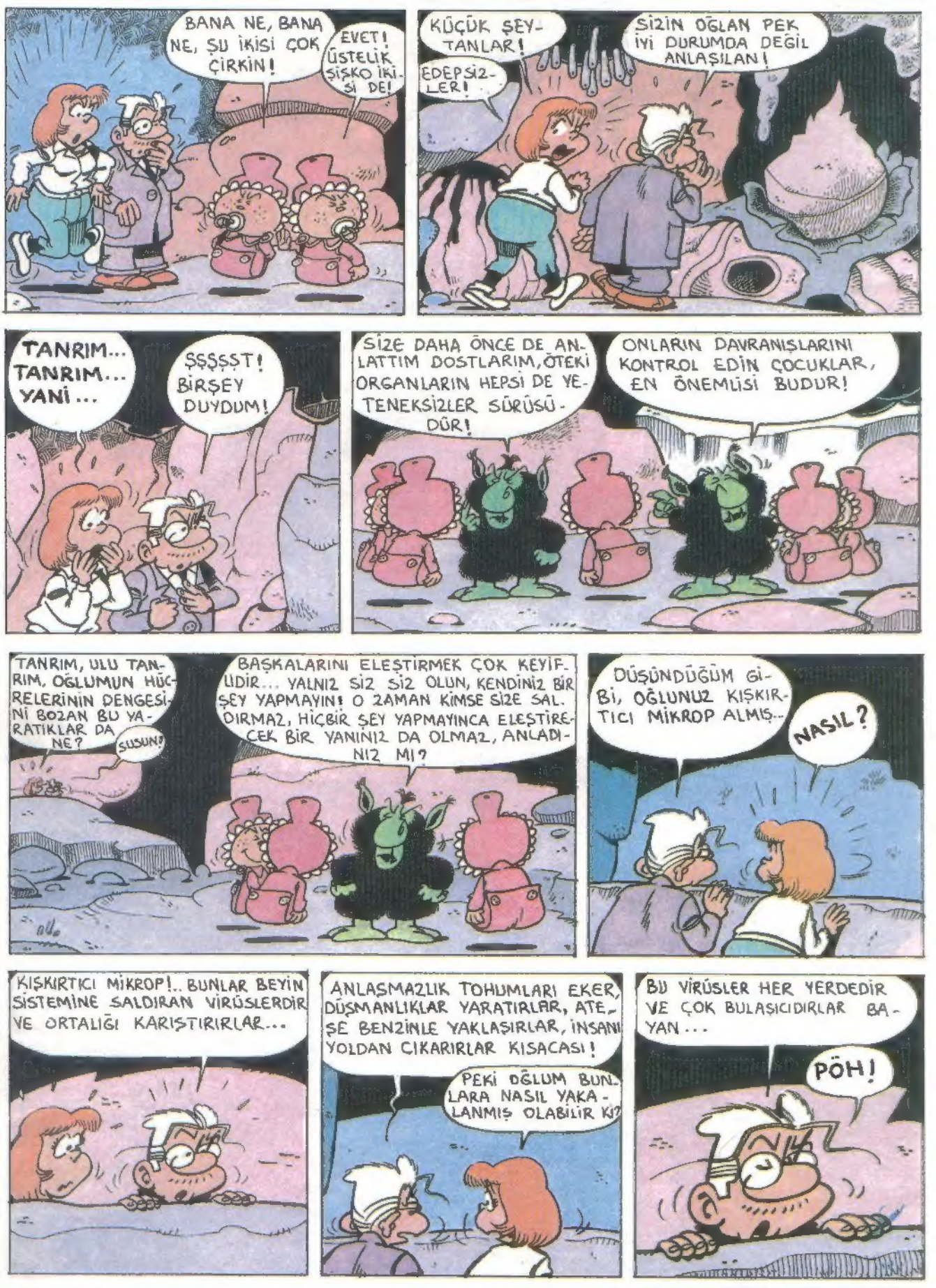
BANA NE, BANA NE, ŞU İKİSİ ÇOK ÇİRKİN!
EVET! ÜSTELİK ŞİŞKO İKİSİ DE!
KÜÇÜK ŞEYTANLAR!
EDEPSİZLER!
SİZİN OĞLAN PEK İYİ DURUMDA DEĞİL ANLAŞILAN!
TANRIM... TANRIM... YANİ...
ŞŞŞŞST! BİRŞEY DUYDUM!
SİZE DAHA ÖNCE DE ANLATTIM DOSTLARIM, ÖTEKİ ORGANLARIN HEPSİ DE YETENEKSİZLER SÜRÜSÜDÜR!
ONLARIN DAVRANIŞLARINI KONTROL EDİN ÇOCUKLAR, EN ÖNEMLİSİ BUDUR!
TANRIM, ULU TANRIM, OĞLUMUN HÜCRELERİNİN DENGESİNİ BOZAN BU YARATIKLAR DA NE?
SUSUN!
BAŞKALARINI ELEŞTİRMEK ÇOK KEYİFLİDİR... YALNIZ SİZ SİZ OLUN, KENDİNİZ BİR ŞEY YAPMAYIN! O ZAMAN KİMSE SİZE SALDIRMAZ, HİÇBİR ŞEY YAPMAYINCA ELEŞTİRECEK BİR YANINIZ DA OLMAZ, ANLADINIZ MI?
DÜŞÜNDÜĞÜM GİBİ, OĞLUNUZ KIŞKIRTICI MİKROP ALMIŞ..
NASIL?
KIŞKIRTICI MİKROP!.. BUNLAR BEYİN SİSTEMİNE SALDIRAN VİRÜSLERDİR VE ORTALIĞI KARIŞTIRIRLAR...
ANLAŞMAZLIK TOHUMLARI EKER, DÜŞMANLIKLAR YARATIRLAR, ATEŞE BENZİNLE YAKLAŞIRLAR, İNSANI YOLDAN ÇIKARIRLAR KISACASI!
PEKİ OĞLUM BUNLARA NASIL YAKALANMIŞ OLABİLİR Kİ?
BU VİRÜSLER HER YERDEDİR VE ÇOK BULAŞICIDIRLAR BAYAN...
PÖH!

YETERİNCE GÖRDÜK...
DURUMU CİDDİ Mİ? İYİLEŞECEK Mİ? NE DERSİNİZ?
CİDDİ, CİDDİ.. AMA ÖLÜMCÜL BİR HASTALIK DEĞİL... İYİLEŞEBİLİR... BELKİ İZLERİ KALIR, İLERİDE EDEBİYAT ELEŞTİRMENİ OLUR, O KADAR...
AMAN TANRIM! BU KORKUNÇ BİR ŞEY!
RİCA EDERİM! DURUMU ABARTMAYIN BAYAN... ACI ÇEKMEYECEK! SADECE BAŞKALARI İÇİN KORKUNÇ OLACAK, O KADAR!
ÖYLE MİDİR DERSİNİZ?
ELBETTE, ELBETTE! SONRA, İLLE DE İZLERİ KALIR DİYEMEYİZ, ONU ENERJİK BİR ŞEKİLDE TEDAVİ EDECEĞİZ!
BENİ RAHATLATTINIZ!
GELİN TEDAVİ İÇİN ÇIKALIM BURADAN.
SİZİ İZLİYORUM.
FİİİYYUUT FİİİYYUUT
NE OLDU?
KORKUNÇ BİR ŞEY FELİÇYA! OĞLUMUN İÇİ PİS YARATIKLARLA DOLU! TANRIM, TANRIM! NE GÜNAH İŞLEDİM BEN!
BANA NE, BANA NE! KOCAMAN BURNUNDAKİ GÖZLÜKLERİNLE NE KADAR DA APTAL GÖRÜNÜYORSUN!
TEDAVİNİN BİRİNCİ AŞAMASI!
SHOT
... SAKIN UNUTMAYIN BAYAN, KIÇINA ATACAĞINIZ BİR TEKME VE OKKALI BİR SAMAR, OĞLUNUZUN TEDAVİSİNDE EN ÖNEMLİ İKİ İLAÇ OLACAKTIR!..
ANNEEEE!
BİTTİ

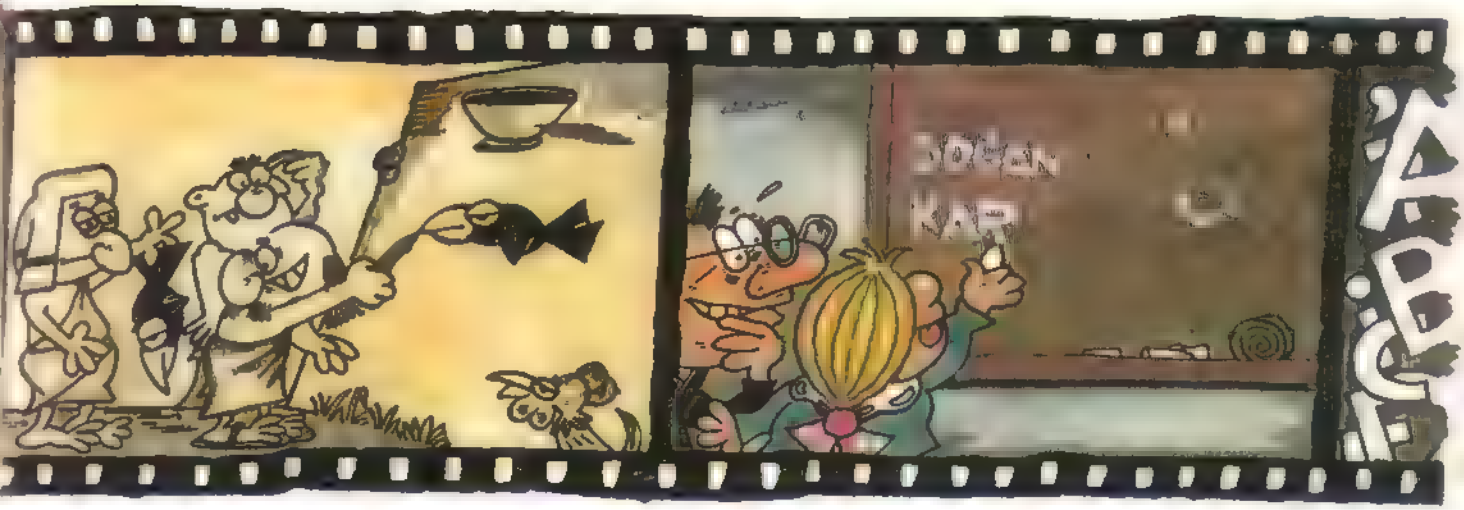

SESLERDEN HARFLERE

ALFABENİN EVRİMİ

İnsanlar ilkin sözcükleri anlatmak için resim kullandılar. Bu günümüzden beş bin yıl önce yazının başlangıcıydı. Aşağı yukarı ikibin yıl sonra, insanlar sesleri ifade etmek için işaretler kullanmayı öğrendiler. Bu da alfabenin doğuşuydu. Yazı ve alfabe dünyamızın en muhteşem buluşlarıdır. Dizimizde bu müthiş buluşu anlatacağız.

ÇAMUR ÜZERİNE İŞARET

Yazı, çamur topağı üzerine resim çizerek başladı. Atalarımız baştan beri yazmayı bilmiyorlardı. Yüzbinlerce yıl insanlar yalnızca konuşarak düşüncelerini karşılarındakine iletebildiler. Öyküler yazma ve bunları koruma yöntemini bilmiyorlardı. Bu yüzden geçmişle ilgili çok az şeyi hatırlayabiliyorlardı.

Derken, aşağı yukarı beş bin yıl önce, Ortadoğu'nun sıcak toprağında, birden muhteşem bir buluş gerçekleştirildi. Resimler, konuşulan sözcüklerin yerini tutacak şekilde kullanıldı. Sözcük yerine kullanılan resim dizileriyle insanlar öyküler yazmaya, birbirlerine öyküler göndermeye ve ticari kayıtlar tutmaya başladılar.

Sözcüklerin yazımında kullanılan resimler piktogram diye adlandırılır. Piktogram resim yazı demektir. Piktogramı ilk kullanan insanlar bugünkü Irak'ın bulunduğu bölgede yaşayan Sümerler'di. Sümerler kullandıkları sözlerin bazılarını resim yazıyla anlatmakta zorlanmış olmalılar. Balık, ev, kuş gibi kimi sözcükleri resme dönüştürmek kolay: Bir balık, kuş ya da ev resmi çizersin olur. Ama, "burada", "anlamak", "iyi" gibi sözcükleri resimle ifade etmek kolay mı? Deneyin görün.

Sümerler bu sorunu, sözcüğü ifade etmek için farklı resimleri bir arada kullanarak çözümlediler. Örneğin beşin sözcüğünü ifade etmek için bir taş kullanıyorlardı. Çünkü yemeklerini bu taşla yiyorlardı. Eğilmiş bir taşın yanına kafa resmi yaparak, "yemek yemek" sözcüğünü türetmiş oluyorlardı. Fakat bu tür yazıda da büyük bir problem vardı. Yüzlerce resme gereksinim duyuluyordu. Öyle ya, her farklı şey ya da kavram için bir resim yapmak gerekiyordu. İlk Sümer yazısında iki binin üzerinde resim kullanılıyordu.

Sümerler resimlerini kil tabletler üzerine keskin çubuklar kullanarak yazıyorlardı. Kullanılan balçık, günümüzde heykel yapımında kullanılan türden değildi. Çok daha serttir. Kil tabletler resim yazılarla donatılıyor ve sonra güneşte kurutuluyordu.

Eğer kil üzerine resim yapmayı denerseniz

pek de kolay olmadığını görürsünüz. Özellikle kavis çizmek çok zordur

Bir süre sonra, Sümerler, balçık üzerine düz çizgiler çizmenin daha kolay olduğunu buldu lar. Boylece tüm resim yazılarını da, düz çız gilerle oluşturmaya başladılar

Örneğin balık sözcüğü ilkin bir balık resmi şeklindeydi ve kavisli kısımları da vardı. Son ra bu resim, yalnızca düz çizgiler kullanılarak yapıldı Ve sonunda tam olarak balığa ben zemeyen ve düz çizgilerden oluşan bir şekil ortaya çıktı Bu artık resim yazı değildi Şekil, bir sözcüğun yerine geçen bir semboldü ar tık. Tüm Sümer yazısı, böylesi sözcuk ya da sözcüğün bir bölümü yerine geçen sembol lerden oluşuyordu

Bu tür yazıya çiviyazı dendi. Sumerlerin keşfettikleri çıviyazısı, Asurlular, Babiller ve Ortadoğu'daki diğer insanlar tarafından iki bin yildan daha fazla bir süre kullanildi

DİL DEDEKTİFİ

Sümerlerin *garip* görünüşlü çivıyazılarını nasıl okuyabildik? Binlerce yıldır hiç kimse on ların dillerini konuşmuyor. Eğer hiç kimse sembollerin anlamını bilmiyorsa, bir yazı na sıl okunabilir?

Biz bu yazıyı, bilmece çozer gibi çalışarak çıviyazının nasıl okunacağını keşfeden Henry Rawlinson'un çabalarıyla okuyabildik

Rawlinson bir İngiliz subayıydı. 1835 yılın da, günümüzde İran olarak adlandırılan Pers ülkesinde gorevliydi. Orada bulunduğu sıra da, bir Pers köyünün yakınındaki Behistun ka yalıklarını gıdıp gordü Bu kayalıklarda, bir kral, hizmetçileri ve bir grup suçlunun bir ara da yattığı eski bir mağara var. Ve mağara du varlarında, çıviyazısının üç farklı türu görülü yor

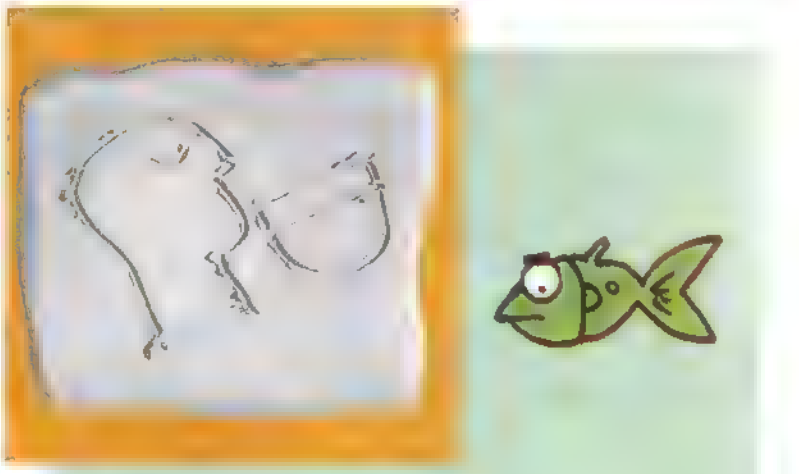

▲ *Sumer resim yazısında "yemek yeme" sozcüğu*

▼ *Sumer resim yazısı*

▲ *Sümer resim yazısında "yemek" sözcüğü*

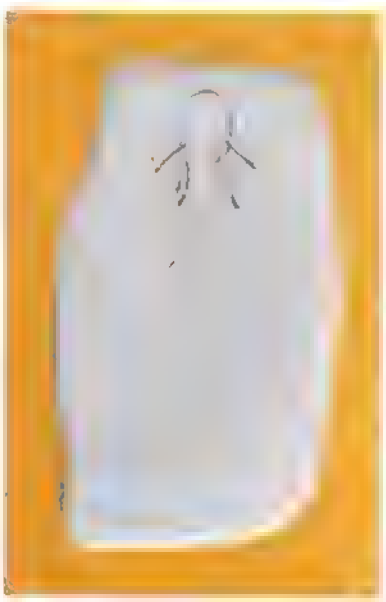

▲ *"Balık" yazmanın üç yolu*

Rawlinson, çiviyazılarını kopyaladı ve üzerinde çalışmaya başladı. Bu yazılardan birinin, konuşup yazabildiği Doğu Hindistan diline çok benzediğini keşfetti. Yavaş yavaş bu yazının anlamını çıkardı. Yazı, Pers Kralı Darius'un ölümünü anlatıyordu.

Rawlinson sonra, diğer yazılarda da adı geçen bazı kral adları buldu. Belki üç farklı yazı da aynı şeyi anlatıyordu. İlk çözdüğü yazıyı anahtar olarak kullanan Rawlinson, diğer yazılardaki sembollerin de anlamlarını buldu.

▲ Günümüzden 4 bin 400 yıl önce yazılmış bir Sumer çiviyazısı örneği

▲ Çiviyazılı tablet ve yazım çubuğu

GİLGAMEŞ

Dünyamızın ilk yazılı öyküsü, Gılgameş'dir. Sumerler, Babiller, Asurlar binlerce yıl önce bu öyküyü anlatırlardı. Bu olağanüstü efsaneyi, çiviyazısını okumayı öğrendikten sonra keşfettik.

Gılgameş efsanesinin bir bölümünü, bu sayımızda, "Dünya Masalları" köşemizde bulabilirsiniz.

Gelecek ay: Kâğıt üzerine resim yazı.

▼ Behistun kayalıkları

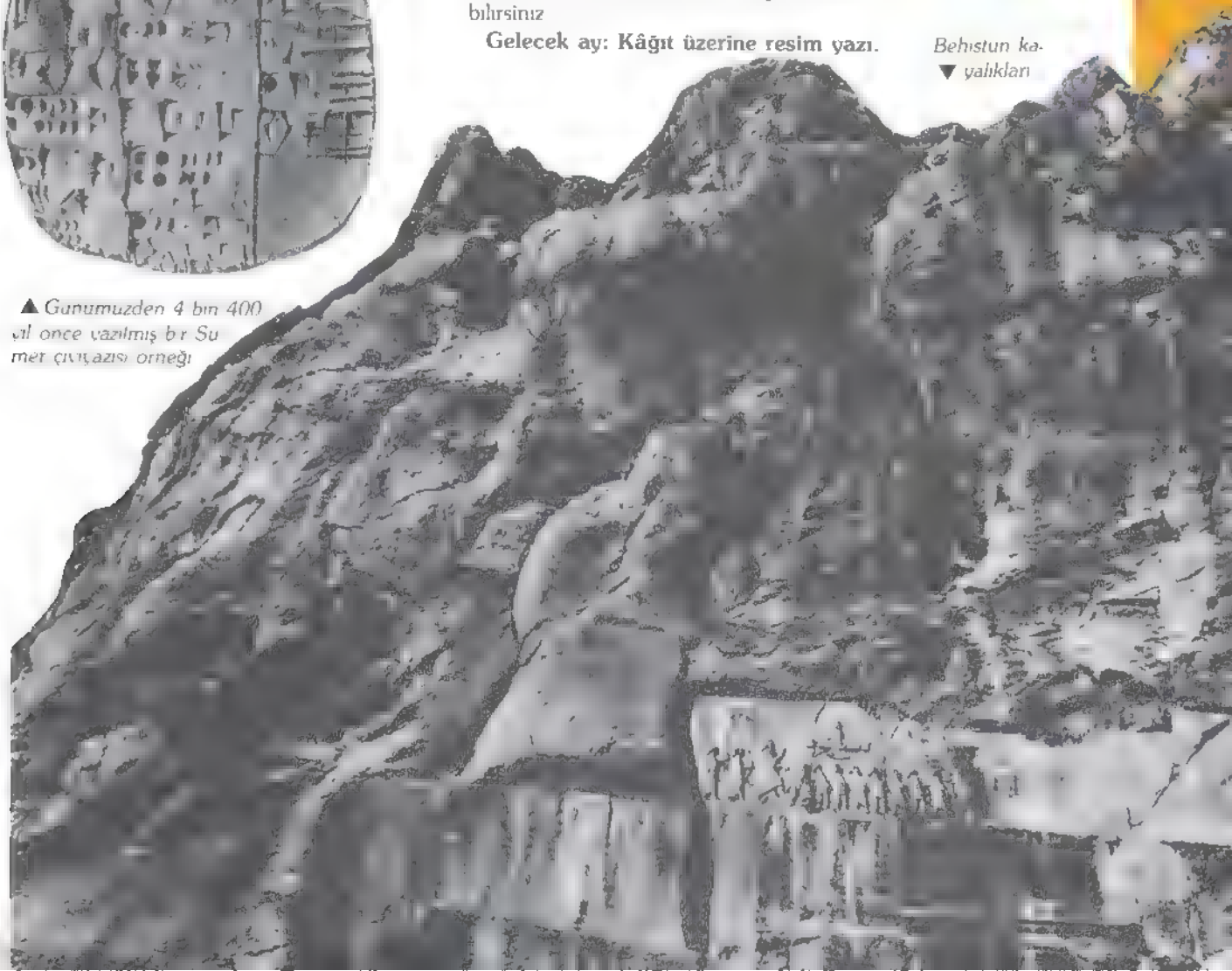

Resimleyen: Nazan ERKMEN

Sümer topraklarındaki Uruk adlı kentte iki olağanüstü savaşçı yaşardı. Biri kraliçe Ninsun'un oğlu prens Gılgameş, diğeri Gılgameş'ın en yakın arkadaşı Enkıdu.

Gılgameş mutlu ve sorunsuz bir gençti. Fakat bir gün kalbi sıkıntıyla doldu. Günün büyük bölümünü derin düşünceler içerisinde geçirdi. Sonra da arkadaşı Enkıdu'yu görmeye gitti.

"Enkıdu" dedi, "Tüm insanlar oluyor ve bir gün ben de ölüp dünyadan sonsuzluğa göçeceğim. Adım unutulacak. Sanki hiç yaşamamış gibi olacağım. Buna engel olamam. Fakat adımın yaşaması için bir şeyler yapmalıyım. Bunun için Humbaba adlı devin yaşadığı ormana gideceğim. Dev'e meydan okuyup, benimle kavga etmesini sağlayacağım. Onu öldürdüğüm zaman, adımı bir taşın üzerine kazıyıp bu taşı dağın tepesine koyacağım."

Enkıdu, ellerini göğsünde birleştirdi. "Humbaba'nın ne kadar korkunç bir yaratık olduğunu bilmiyor musun?" dedi. "Onun nefesi ateştendir. Fırtına gibi esip yakar insanı. Yürüdüğünde deprem olur. Baktığı insanı taşa dönüştürür."

"Bunlar sorun değil!" dedi Gılgameş. "Nasıl olsa öleceksem, bu yaratıkla kavga ederken ölürüm daha iyi. Bu sayede insanlar beni hep hatırlayıp 'cesurca oldu' diyecekler."

Enkıdu, derin bir nefes aldı. "Kuş kusuz, ben de seninle geleceğim!" dedi. "Fakat gitmeden önce güneş tanrısına dua edip ondan yardım isteyelim."

Bu yüzden Gılgameş, güneş tanrısına dua edip, ona yapmak istediğini anlattı ve yardım edip edemeyeceğini sordu. "İhtiyacın olduğunda yardım edeceğim" diye fısıldadı bir ses.

Sonra Gılgameş ve Enkıdu zırhlarını giydiler, kılıçlarını ve baltalarını bileddiler. Uruk kentini yöneten akıllı insanlar, Gılgameş'in planını duydukları zaman, ellerini dehşetle kaldırıp, gitmemesi için yalvardılar.

Annesi, oğlunu koruması ve sağ salim geri döndürmesi için güneş tanrısına dua etti.

Gılgameş ve Enkıdu gittiler. Günlerce yürüdüler. Dağlar aşıp, bitmez görünen karanlık ormanlardan geçtiler. Fakat sonunda Humbaba'nın yaşadığı dağa ulaştılar. Dağ önlerinde dimdik yükseliyordu. Tepesi bulutlarla kaplıydı.

Gılgameş, baltasını tuttu ve ağaçlardan birini birkaç vuruşta yere devirdi. Düşme sesi, dağda yankılandı.

Birden ormanda, fırtınaya benzer korkunç bir kükreme sesi duyuldu. Bu üç adam boyundan daha uzun, elleri ve ayakları ağaç kalınlığında, ayak ve el parmaklarında kocaman tırnakları olan bir devdi. Ağzında keskin dişleri vardı. Alnının ortasında bir göz görüyordu. Dev, bu gözüyle insanları taşa dönüştürüyordu.

Yer sallandı ve dev, ağaçları devirerek, dağın eteklerinde ortaya çıktı. Gılgameş ve Enkidu, silahlarını kavrayıp beklediler.

Humbaba, ağaçları yararak kafasını uzattı ve Enkıdu ile Gılgameş'i taşa dönüştürmek istedi. Fakat o sırada, yanan dallardan çıkan duman gökyüzüne doğru yükselirken Humbaba'nın gözünü yaktı. Dev, elleriyle gözünü kapadı. Güneş tanrısı, söz verdiği gibi Gılgameş'e yardım ediyordu.

O anda, Gılgameş ve Enkıdu saldırıya geçtiler. Dev'i ayağından yaralayıp yere düşürdüler ve önce kafasını kestiler. Sonra, Gılgameş ve Enkıdu zaferle Uruk'a döndüler.

Bu korkunç mücadeleyi izleyen tanrıça İştar, yakışıklı Gılgameş'e aşık oldu. Onu yanında gördüğünde, ellerini omzuna koyup gülümsedi. "Gılgameş, benim kocam ol! Evlen benimle. Sana düğün armağanı olarak mücevherlerle donatılmış altın bir savaş arabası vereceğim. Dünyanın tüm kralları sana itaat edecek." dedi.

İştar çok güzeldi, ama Gılgameş, kaşlarını çatıp kafasını salladı. "Eğer se-

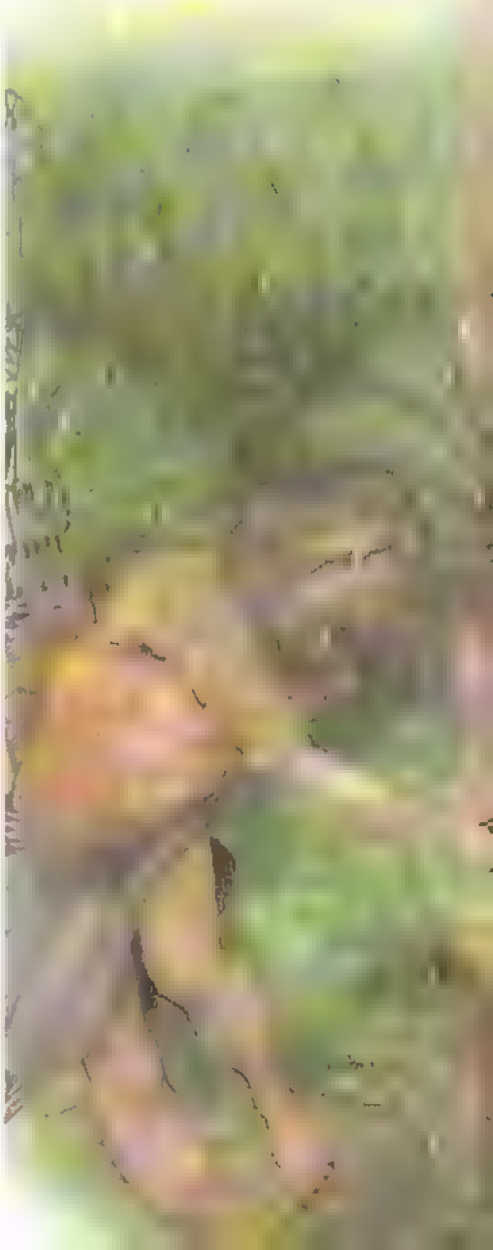

nınle evlenirsem, ben istedığım için evlenirim" dedi. "Herkes biliyor kı se nın pek çok kocan var Herhangi bı rnnden sıkıldığın zaman onu bır kope ğe ya da yılana dönüşturüyorsun Ba na da boyle yapmayacağını nereden bilebilirim Hayır senınle evlenmeye ceğim "

İştar ın guzel yüzü ófkeyle kasıldı Goğe yükselip, tüm tanrıların lıden olan babasıyla konuştu "Gılgameş ba na hakaret etti" derken yılan gibı tısh yordu "Onu cezalandır! Goklerın bo ğası onu ezıp oldürsun "

Babası, "Eğer goklerin boğası Gılga meş'e yenılirse, ınsanların arasında çok kotü şeyler olur" dıye uyarıda bulun du "Kum fırtınaları olur ve ınsanlar aç lıktan olurler

' Ben yerdekı kumları tutacağım, bu sayede insanlar açlıktan olmezler" di ye haykırdı İştar "Gılgameş'in cezalan dırılmasını ıstıyorum Goklerın boğasını serbest b.rak"

Böylelikle boğa serbest kaldı Gök gurultüsunu andıran bır sesle yere ı dı ve çevresinde şımşekler çakan boy nuzlarını salladı Burnundan çıkardığı nefes fırtınalar yaratıyor, yeri sallıyor du

Fakat, boğa iki savaşçıya saldırdığı zaman, Enkıdu onu boynuzlarından yakaladı Gılgameş baltasıyla boğazını kesıp boğayı öldürdu

İştar yine gorundu "Lanet sana, Gılgameş" dıye haykırdı "Bana haka ret etti ve goklerın boğasını oldurdun İntıkamım korkunç olacak" dedı

İki arkadaş guldüler Boğayı kesıp, etını insanlara dağıttılar Sonra Gılga meş gıdıp yardımlarından dolayı güneş tanrısına dua etti

ANNEM, BABAM, AKŞAMSEFALARI

Yazan: Sevim AK **Resimleyen:** Yıldırım DERYA

Bazı sabahlar babam çok suratsız olur. Önüne gelene kızar Anneme, sabunlara, sıcak suya, traş köpüklerine, her şeye Onları nasıl başından savıp, 7'de evden çıkabileceğini düşünür Sık sık saatine bakar Her günkünden hızlı koştuğu için, zavallı yaşlı saatine bile söylenir

İşte gene boyle bir sabah. Kahvaltıya oturmuş, yumurtamın pişmesini bekliyordum

Babam alelacele çayını yudumluyordu Nedenini bilmiyordum, ama ara sıra bana çok ters bakıyordu Babamı hiç bu kadar çirkin görmemiştim Kaşları gozlerine amma yakınlaşmıştı! Bu, ufukta tehlike var, demekti

Tahmin ettiğim gibi babam çok geçmeden patladı.

"Ya doğru dürust otur, ya da kalk karşımdan!"

Öyle korktum ki! Damağımı baş parmağımla üç kez itekledim. Ne suç işlemiştim gene?

Anneme baktım, sorar gibi Annem söylene soylene yanıma geldi Sol dizime bir şaplak indirdi

"Sallama kızım ayaklarını!"

Şimdi anlamıştım. Ayaklarımı sallarken masa da sallanıyor, babamın çayı dokulecek gibi oluyordu

Çay kaşığını elime aldım. Hiç kıpırdamadan yumurtamı beklemeye başladım. Neyse ki annem yumurtayı hemen getirdi Keyfim yerine gelmişti şimdi Yumurtanın tepesine kaşığımla bir vurdum, pıt etti, kırıldı

"Aaa! Katıymış Annee! Ben rafadan istemıştım"

Kaşığı masanın ustüne fırlattım

"Yemiyeceğim işte!"

Babamın kaşları gozlerime iyice yaklaşmıştı artık. Hırsla yennden kalktı Beni omuzlarımdan tuttuğu gibi kaldırdı

"Sabah sabah neşemi kaçırma! Yemiyeceksen yeme, aç kal! Hadi, bakalım!

Geç odana

Donup kalmıştım Gozlerımde yaşlar birikmişti. Annemin eteklerine sıkı sıkı sarıldım Beni korumasını bekledim. Ama hiç oralı olmadı

"Hadi," dedi o da "Baban ne dediyse onu yap"

Çaresiz, süklüm püklüm odama yürüdüm. Omuzlarım öyle sızlıyordu ki!

Ellerimi yüzüme kapadım Bir süre öylece pencerenin önünde oturup kaldım. Canım hiçbir şey yapmak istemiyordu. Ne oynamak, ne sokağa çıkmak, hiçbir şey

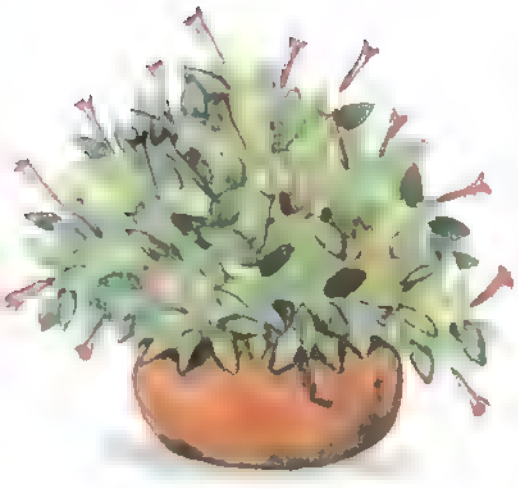

Hava da guzel değildi Bulutlar koyu gnydı, güneş çıkmamıştı. Akşamsefaları bile benimle konuşmak istemiyorlardı Çiçeklerini sımsıkı kapamışlardı Ne tuhaf bir sabahtı! Herkes bana küsmüştü Annem, babam, akşamsefaları

O gün, annem bana hiç yüz vermedi Akşama doğru alelacele yemeğimi yedirdi. Sonra da,

"Odana geç, ortalıkta gozükme," dedi. "Baban gene kızmasın."

Sessizce odama çekildim? Masamın başına oturdum. Kuru boyalarımla resım yapmaya koyuldum

Resme dalıp gitmişken annemin sesiyle irkildim·

"Meltem... Koş, baban çağırıyor!"

Gitmek ıstemıyordum Duymamazlıktan geldim

Annem ses çıkarmadığımı gorunce odama geldi. Gulumsüyordu. Aaa! Elinde kızıl saçlı, çılli bır bebek vardı Bebeği yatırıp kaldırdı Bebek Ingaa! dedı

Bıraz şaşkın bıraz sevinçli anneme baktım

Annem,

"Bu senın," dedı neşeyle. "Baban almış"

Annemın belıne sarıldım Başımı karnına yasladım, kokusunu derın derın içıme çektım

"Hadı, kızım Gıt de teşekkür et"

Babam televizyonun karşısındakı koltuğuna gomulmuştu. Alnına bır öpucuk bıraktım, sonra da koşa koşa odama dondum

Ne şırin bır bebektı! Saçları gür, uzun ve kıpkırmızıydı Bacakları incecik, elbısesı mavı danteldendi Hiç bu kadar guzel bır bebeğım olmamıştı

Bebeğımın yanağına bir öpücuk kondururken bır ses duyup, kulak kabarttım Aaa! Bırıleri kıkır kıkır guluyordu

Bır de baktım, akşamsefaları Rengârenk çıceklerını açmışlar, bana bakıp guluyorlar Pencereyi açtım

"Ne o?" dedım "Sabah küskündunuz Şımdı barıştık mı?"

"Bız uzun süre dargın kalamayız Akşama mutlaka barışırız," dedıler hep bır ağızdan

"Ooh! Ne guzel bir akşam," dedım kendı kendıme "Gene hepsı barıştılar benımle Annem, babam, akşamsefaları"

HEMSTIR

1930'lı yıllara kadar, altın hemstır hakkında çok az şey bılınıyor, hatta bilinmiyordu O yıl bay Aharoni, Kudus Üniversitesi'nde hayvan bılımı bolumu profesörü, Suriye yakınlarında bir hayvanın barınağı olan tunelı ıncelıyordu Sekız ayak uzunlu gundakı tunelın sonunda, on bır çocuklu bir anneyle karşılaştı. Bunlar yüzyılımızda bulunan ılk altın hemstırlardı

Bu nadır bulunan canlı, Mesocricetus avratus adıyla tanınır Bu kuçük aile üniversiteye götürüldü Bebeklerden bazıları yolculuk sırasında, bazıları da üniversiteye ulaştıktan sonra oldü Sonuçta bir erkek ıkı dişi yavru yaşadı Bu üçlü çiftleşip, inanca gore, günümüzde yaşayan altın hemstırların kaynağı oldular

1931 yılında, bu hemstırların soyundan gelen ıkı çift, İngiltere'ye Dr Hındley'e gönderildi. Dr Hındley de bazı hemstırları Glasgow Üniversitesı ne, bazılarını da vakıf hayvanat bahçesıne gönderdi

1938 yılında, altın hemstırlar ılk kez ABD'de tıbbi araştırmalarda kullanılmak uzere getırıldıler Bılım adamlarının yaptıkları araştırmalarda ılkın hemstırların çok güzel evcıl hayvanlar olabılecekleri farkedıldı Muhtemelen araştırma merkezındeki hemstırlar halk arasında da yayıldı

Altın ya da gerçek adını kullanmak ıstersek Suriye hemstırı, küçük ve hoş bır evcıl hayvandır Onun bılımsel adı Mesocricetus avratus yanı *"orta büyük tukte altın renkli fare"* demektır. Hemstır adı, Almanca *"hamstern"* sözcüğünden gelir ve bu sozcük istıfçi anlamında kullanılır İstifleme hemstırların favorı huylarından birisidir

Altın hemstırlar Avrupa'dakı akrabalarına benzemezler. Onlardan farklı olarak uysal, zekı ve insan dostu bır canlıdır Fakat kendi türüyle boylesi bır dostluğu yoktur Altın hemstırlar kolayca evcılleştırılebılırler Avrupa hemstırları ıse yabanı tavşan buyüklüğündedırler Evcıl hayvan olmaktan uzaktırlar ve çok zor bulunurlar Çok hızlı hareket ederler ve çok kotü ısırırlar Avrupa hemstırlarının denlerınden yapılan giyecekler çok pahalıdır

Altın hemstırlar ıse daıma ıtaatkâr, temiz ve dostturlar

EVCİL HEMSTIR N.Z NASİL SEÇECEKS N..

Hemstırlar gunumuzun çok populer evcil hayvanlarıdır. Küçük, kokusuz, temiz ve bakımı kolay yaratıklardır Kuş kafesı ya da akvaryum gibi mekânlar hemstır yuvası için uygundur

Hemstırlar çok eğlendırıcı küçük canlılardır Arka ayakları uzerınde ayağa kalkarlar, otururlar, tırmanırlar ve

yüksekteki bir şeyi yakalamaya çalışırlar. Akrobatik hareketler yapmaktan hoşlanırlar Evcil hemstırınız için eğer bir egzersiz çarkı edinebilirseniz, onun bir gecede sekız ile on altı km arasında bir yol aldığını gorebilirsiniz

Pek çok evcil hayvana günlük bakım ve dikkat gerekir Hemstırınızı ise bir hafta sonu için yalnız bırakabilirsiniz Çünkü hemstır besmını depolar ve çok su içmez Hemstırınızın yiyeceğini ağ-

zında depolamasını izlerken hayran olacaksınız

Hemstırları satın almak ve beslemek pahalı değildir Kolaylıkla beslenebılırler Bırazcık bakım ile hemstırınız bın gün yanı üç yıl yaşayabilir Bazıları da ha da uzun sure yaşayabilirler

Hemstır satın almanın en ıyi yolu onu aşağı yukarı beş haftalık ıken, ya ni anne sütunden kesildiği zaman almaktır Eğer bir yaşında ya da daha buyük yaşta bir hemstır satın alırsanız, onunla birlikte olacağınız süre pek uzun olmaz Eğer otuz günlukten da ha küçük bir hemstır satın alırsanız, vücudu yeni koşullara uyum sağlayamayacaktır. Yenıden söyleyelım Beş haftalık hemstırlar, satın alınabilecek yaştadır

Hemstırı aldığınızda ağırlığı yaklaşık yarım ya da bir ons kadardır Alırken dıkkatle hemstırı incelemek gerekir Sağlıklılık işaretleri şunlardır. Yumuşak kurk parlak göz. Şışıklıkler, kurktekı renk bozuklukları, derıde dökuntuler, ıslak arka, akıntılı burun ve goz sağlıksızlık göstergeleridir

Yuvada yemek yemek ve yiyecekleri depolamak için uygun bir yer olmalıdır Ayrıca hemstırın tuvalet ıhtıyacını karşılayabileceği bir yer de bulunmalıdır Yuva aşağı yukarı 68 derece fahrenhayt'lık bir ısıda korunmalıdır Ayrıca hemstır yuvası doğrudan gün ışığı ya da parlak ışığa maruz bırakılmamalıdır

YAŞANMIŞ
HAYVAN ÖYKÜLERİ
ZEHRA HANIMIN
CAN YOLDAŞI

Yazan: Gülten DAYIOĞLU

Resimleyen: Ateş SUNAY

Yaşanmış Hayvan oykuleri derlerken, arada bir, kendi anılarım da dırılıyor belleğimde.

Çocukluğumda bir kedim vardı Annemle babam ayrıldığı sıralarda, onu dert ortağı edinmiş, olanca sevgimi, kedime vermiştim. Onu kucağıma alır, gozlerden uzak köşelere çekilir, hıçkıra hıçkıra ağlardım Kedımın, acımı anladığını sezinlerdim.

Ben ağlarken, yanaklarımı yalayarak, gözyaşlarımı yok etmeye çabalardı

Arada bır, kendı başına gezmeye çıkardı. O yakınımda değılken, herhangi bir nedenle üzülsem, ağlasam, çok geçmeden kedim yanıma gelirdi.

Böylesine duyarlıklı bir iletişimi, günümüzde insanlarla kurmak bıle kolay olmuyor.

Çocukluğumun en sıkıntılı günlerinde, bana arkadaşlık eden kedim, birdenbire ölüverdi. Onu, bahçedeki erık ağacının dıbıne, ölçüsüz acılarla gömdüm. O günden sonra da hiçbir gün, evde kedı beslemedim.

Bizim kasabada, yıllar önce, çok ılginç bir olaya tanık oldum

Kasabamızda, iki katlı ahşah evinde, tek başına yaşayan bir hanım vardı Eşini yitirmişti. Evlatları da İstanbul ve Ankara'ya yerleşmişlerdi

Zehranım, arada bir evlatlarının yanına gıderdı Ama, oralarda çok kala-

mazdı. Sanki bekleyeni varmış gibi, hemen kasabaya dönerdi.

Aslında, bir bekleyeni vardı. O da Mercan adlı kedisiydi. İkisi arasında öyle güzel bir iletişim vardı ki! .

Mercanın duyarlılığı, sezgileri ve sahibine bağlılığı, semtte dillere destandı

Zehranım, kedisini çok severdi. Bayramlarda patilerine kına yakardı. Kediye kına yakılır mı? diyenlere yanıtı hazırdı·

"Onun başı kel mi? Şurada herkes, güle söyleye bayram kınası yakınıp dururken, Mercan kızımı ayırmak olur mu?"

Bir gün de kediyi gelin gibi süsleyip püsleyerek düğüne götürmüştü de kadınlar, gülmekten katılmışlardı.

Zehranım, çok şakacı bir insandı Kedisi de onun şakalarına gık demeden katılırdı

Zehranımın kocası, kasabada sağlık memuruydu. Kediden hiç hoşlanmazdı. Hele hele, karısının gözbebeği Mercanı, hiç sevmezdi

Mercan daha küçükken, bir gün, ortadan kayboldu. Zehranım yollara dökülmüş, kedisini arıyor. Ama, yer bakır gök demir. Sanki toprak yarılmış, Mercan içine girmiş.

Aslında kedi, yere batmış filan değildi. Zehranımın eşi, onu, yüz kilometre ötedeki, kente attırmıştı.

Ne var ki, üç gün sonra Mercan, açlıktan susuzluktan bitik durumda, eve gen döndü. Bu olay kasabada, günlerce konuşuldu. Birçok meraklı, Mercan'ı görmeye geldi.

Zehranımın eşi, bir daha bu kediye dokunmadı. O öldükten sonra da Mercan, Zehranımın can yoldaşı olarak, evin baş köşesine kuruldu

Ve bir gün, ölüm, Zehranımın kapısını da çaldı Kadıncağız, sessizce yaşamdan koptu gitti.

Evlatları eve doluştular. Dinsel görevlerini yerine getirdiler. Sonra ev toparlandı. "Yazları, arada bir geliriz." diyerek kapıyı kilitleyip gittiler.

O patırtıda Mercan'ı düşünen olmadı. Neden sonra, komşular, kediyi anımsadılar. Günlerdir ortalarda görünmüyordu.

Aradılar taradılar bulamadılar. Doğrusu ya, bu sonucu dert edinen de olmadı.

Ne var ki, komşulardan biri, Zehranımın evinden gelen garip seslerden, kuşkulandı. Evin anahtarı, akrabalardan birindeydi. Açıp baktıklarında, açlıktan köpük kusmakta olan, Mercanla yüzyüze geldiler.

Kedinin, yanlışlık ve telaşla evde unutulduğu varsayımı, kısa sürede, çürütüldü. Çünkü, ahşap evlerde, tavan arasına açılan ve adına "kedilik" denilen, bir çıkış vardır. Kapılar nice kilitli olsa, kedinin, oradan çıkıp canını kurtarması işten bile değildir

"Sahipsiz kalan Mercan, içindeki acının etkisiyle kendini eve kapadı." görüşü, herkes tarafından benimsendi.

Mercan'ın bu tutumu, kasabada, sevgi ve bağlılık örneği olarak, hâlâ anılır

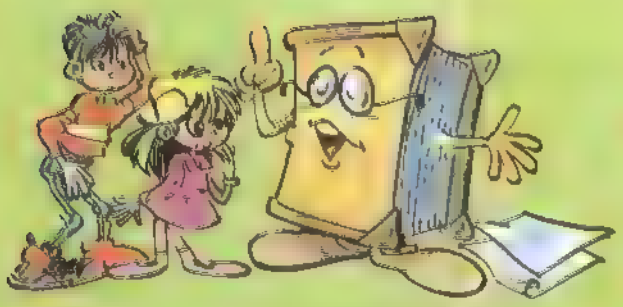

AYAL KUTUSU

[illegible]

Canlılar, yaşamlarını sürdürebilmek için enerjiye gereksinim duyarlar. Ve bu enerjiyi, çevrelerinden elde ederler. ENERJİ, iş yapabilme gücüdür.

Bir otomobilin yürümesini sağlayan enerji, benzinin motorda yanmasıyla ortaya çıkar. Canlılar da aynı şekilde, enerjilerini, yediklerini yakarak elde ederler. Canlı varlık, diğer adıyla organizma, besini bir kerede değil birkaç aşamada yakar. Bu yakma işlemi, ENZİM adı verilen belirli bir protein yoluyla sağlanır. Ama yakma işlemindeki asıl yardımcı, havadaki oksijendir.

Bir motor, benzini yalnızca işleyebilmek için kullanır. Oysa organizma, besinin bir bölümünü kendisine ekler ve böylece büyür ya da hasar görmüş taraflarını tamir eder.

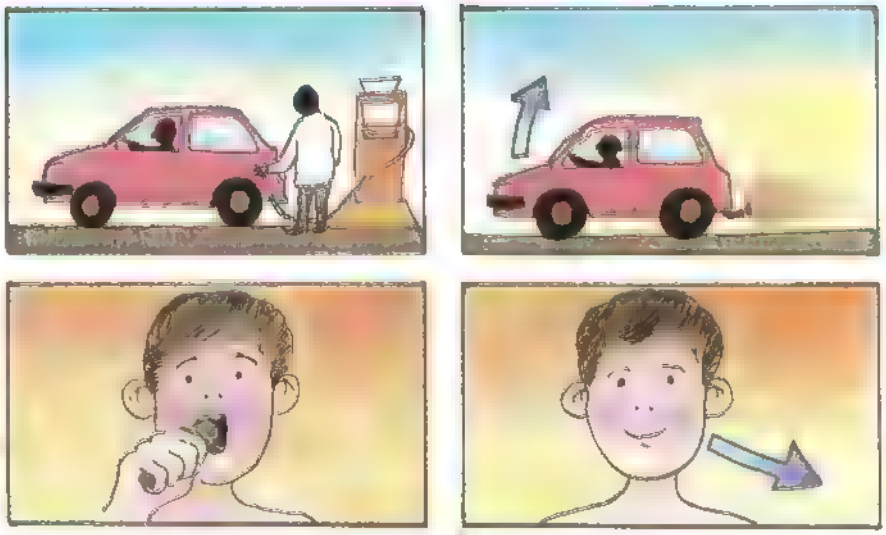

Vücut da tıpkı bir otomobil gibi, enerjisini kullandığı yakıttan elde eder. Otomobilde enerji motorun içinde, vücutta ise hücrelerde ortaya çıkar.

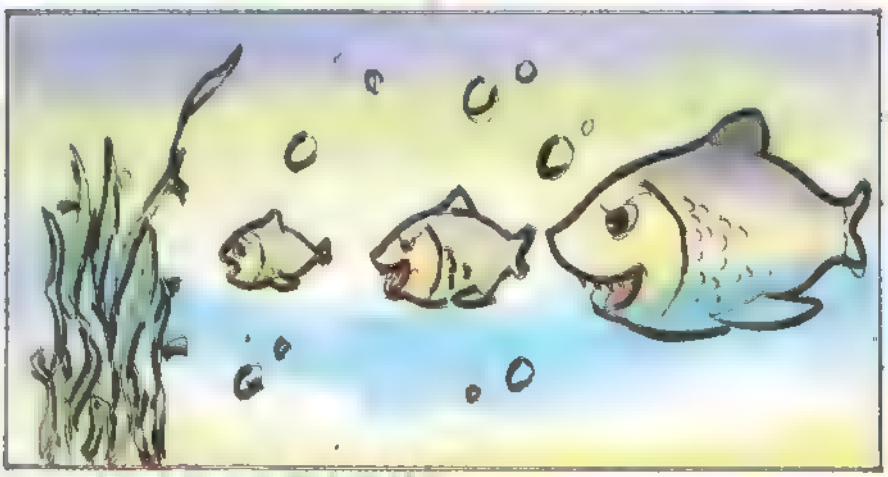

CANLILAR VE ENERJİ

Bütün hayvanlar bitki yemez. Bazıları, kendilerinden küçük olan hayvanları yerler. O küçük hayvanlar da, çok daha küçük olanları yiyerek beslenirler. Ama bu besin zincirinin ilk ve en küçük hayvanı bitki ile beslenir. Çünkü dünyamızın bütün enerjisi, güneş ışınından gelir. Enerjinin bu biçimini yalnızca bitkiler kullanabilirler.

Güneş gökyüzünde parlar. Tarlalardaki ve deniz diplerindeki bitkiler, güneş enerjisini kullanarak büyürler. İnsanlar ve diğer hayvanlar bu bitkileri yer ve böylelikle, güneş enerjisi ile "beslenmiş" olurlar. Bu da onlara, çalışmak için gereken gücü verir.

İnsanlar ve hayvanlar, bitkilerden elde ettikleri besinleri yakabilmek için oksijen kullanırlar. Havadan aldıkları oksijeni yine havaya, ama bu kez karbondioksit olarak verirler. Bitkiler de bu karbondioksiti kullanarak yeni besinler üretirler.

Aslında bitkiler de bir miktar oksijen kullanırlar. Ama fotosentez yoluyla, kullanabileceklerinden daha fazla üret tikleri için, havadaki oksijen oranının sürekli yükselmesini sağlarlar.

Hey Çocuklar!

Şimdi bazı

paketlerinden harika kalembaşlıkları ve kalemtraşlar çıkıyor!

şansınızı mutlaka deneyin!

Çocuklar şimdi Chee-tos ve Tombi paketleri yüzbinlerce armağanlarla dolu. Hemen her pakette kalemtraşlar, kalembaşlıkları... Daldırın elinizi. Hediye bulma şansınız çok fazla! Çünkü armağanların sayısı çok fazla! Ayrıca... 150 org ve 300 müzik seti yine Chee-tos ve Tombi paketlerinde sizi bekliyor.

Haydi herkes Chee-tos ve Tombi'ye... Açın paketleri. Kalemtraşlar ve kalembaşlıklarıyla süsleyin kalem kutularınızı! Üstelik bir de orglar... ve müzik setleri. Şansın böylesi kaçırılmaz doğrusu!

UZAY
GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş
Yeni Bosna Sanayi Cad. Gençosman Sok. No: 6
34530 Bakırköy İSTANBUL Tel: 551 14 80

- Uzay Gıda ve Reklam Moran/Ogilvy Çalışanları bu kampanyaya katılamaz
- Bu kampanya MP İdaresinin 6 Eylül 1990 tarihli ve BODB-1990/1594-9209 sayılı izni ile düzenlenmiştir
- **Bu kampanya 31 Aralık 1990 tarihine kadar geçerlidir.**

Kışla birlikte Suslu, daha huysuz oldu. İşe geç başlayıp, mazeret olarak uyuyakaldığını söylüyor her yerinin ağrıdığından şikâyet ediyordu. Ama ıştahı yerindeydi. Bınbır bahaneyle ışten kaçıp, havuza gidiyor, aptal aptal sudaki goruntusune bakıyordu.

Ama bazı söylentiler vardı. Bir gün süslü ağzında bir lokma ot, neşeyle kuyruğunu sallayarak bahçeye girince Clover bir yana çekip "Bana bak Suslu, sana çok ciddi bir şey soyleyeceğim" dedi. "Bu sabah seni Foxford çiftliği sınırında çitin uzerinden diğer tarafa bakarken gordum. Orada bay Pilkington in adamlarından biri senin burnuna okşuyordu. Sense hiç tepki gostermedin. Bu ne demek Suslu?

Suslu bağıra çağıra tepine zıplaya inkâr etti. "Hayır boyle bir şey olmadı." diye bağırd.

Clover, "O adamın senin burnunu okşamadığına yemin edebilir misin?" diye sordu. Süslü Clover'ın yuzune bakmadan "Bu doğru değil" dedi ve sonra dört nala oradan kaçtı.

Clover inanmadı. Bir süre duşundu, sonra kimseye görünmeden, Suslü'nün yattığı yere gitti. Oradaki samanları karıştırdığında biraz kesme şeker ve renkli kurdeleler buldu.

Üç gün sonra Süslü ortadan kayboldu. Haftalarca nerede olduğu bilinmedi. Sonunda güvercinler bir haber getirdiler. Süslü kasabanın ötesinde bir meyhanenin önünde duran, siyah kırmızı boyalı güzel bir arabaya koşulu olarak görülmüştü. Suslü nün yelesinde kırmızı bir kurdele vardı ve bir adam burnunu okşayarak ona şeker yedirıyordu. Güvercinlerın söylediğine göre Süslü halinden hoşnut görünmüyordu

Bundan sonra Süslü'nün adı, çiftlikte bir daha anılmadı

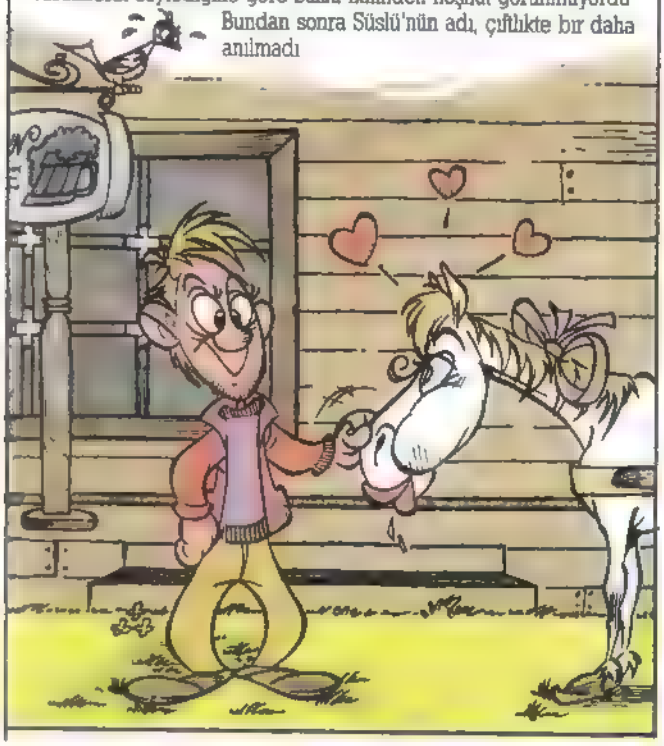

Ocak ayında, hava çok soğuk oldu. Donan toprak demır gıbı olmuş, tarlalarda çalışmaksa olanaksız hale gelmıştı. Büyük samanlıkta toplantılar yapan domuzlar, gelecek mevsım yapılacak ışleri planlıyorlardı. Dığer hayvanlardan daha akıllı olan domuzların ışleri planlamaları kabul edılmıştı. Fakat bu planların tüm hayvanlarca onaylanılması gerekıyordu

Napolyon ile Kartopu arasındakı kavgalar, planlama ışını güçleştırıyordu. İkısı de her konuda bırbırlerıyle zıtlaşıyorlardı. Bırı arpa tarlasının genışletılmesını önerırse, dığerı ''Yulaf tarlası genışletılsın'' dıyordu. Bırı, ''Bu tarla lahana yetıştırmeye daha uygun'' derse, dığerı 'Burası soğanlı bıtkiler ıçın daha uygun bır tarla'' dıyordu

İkısının de taraftarları vardı. Bu yüzden şıddetlı tartışmalar olıyordu. Toplantılarda en çok oyu Kartopu alırdı. Napolyon da kulıs etkınlığıyle kendıne taraftar bulmayı bılıyordu. Özellikle koyunlar Napolyon'a çabucak ınanıyorlardı.

Son zamanlarda olur olmaz yerde koyunlar "Dört ayak iyi, iki ayak kötü" diye meliyorlardı. Toplantılarda bu şekilde meleyerek, Kartopu'nun sözünü kesiyorlardı.

Napolyon, bu tür planlar hazırlamıyor. Kartopu'nun planının da hiçbir sonuç vermeyeceğini söyluyordu. Sanki bir şeyler için fırsat kolluyorlar gibiydi. Bir gün yeldeğirmeni projesi konusunda şiddetli tartışma oldu.

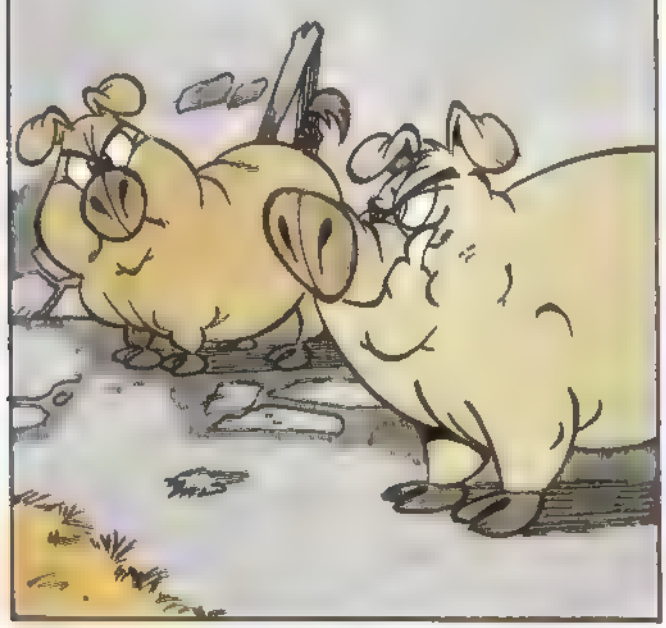

Kartopu evde bulduğu "Çiftlik ve Hayvancılık" dergisinin eski sayılarını inceleyerek yenilikler yapmayı tasarlıyordu. Silolar, gübreler, bataklıkları kurutma... Örneğin gübreleme işi için şöyle bir şey düşünmüştü. Taşıma zorluğunu ortadan kaldırmak için, hayvanlar gübrelerini doğrudan doğruya tarlalara yapmalılar."

Çiftliğin binasının az ötesinde çiftliğin en yüksek noktası olan bir tepe vardı. Araziyi gözden geçiren Kartopu yeldeğirmeni kurulması için en uygun yerin burası olduğunu düşündü. Yeldeğirmeninde üretilen elektrikle ahırlar aydınlatılacak, kışın ısıtılacak, testere, biçki, pancar doğrama, süt sağma makinaları çalıştırılacaktı.

Hayvanlar böyle bir şeyi daha önce hiç duymamışlardı. Çiftlikte yalnızca ilkel aletler vardı. Kartopu, elektrikle çiftlikteki işlerin nasıl da kolaylaşacağını anlatıyor, hayvanların okuyarak, konuşarak zaman geçireceklerini, makinaların da onların işlerini yapacağını söylüyordu.

Kartopu, yeldeğirmeniyle ilgili planlarını birkaç hafta içerisinde tamamladı. Konuyla ilgili planları, bay Jones'a ait kitaplardan yararlanarak yapmıştı. "Evde Yapılabilecek Yararlı İşler Kılavuzu," "Kendi Duvarını Kendin Yap", "Yeni Başlayanlara Elektrikle İlgili Bilinmesi Gerekenler" Kartopu bu çalışmalarını, eskiden kuluçka makinaları bulunan barakada yapıyordu. Burasının zemini düzgün olduğu için, resim çizmeye elverişliydi. Burada saatlerce çalışan Kartopu, ön ayağıyla tuttuğu tebeşirle, yapılacakların resmini çizerdi.

Hayvanlar hiçbir şey anlamadıkları halde, gelip Kartopu'nun çizdiği resimlere bakarlardı. Bu arada tebeşir izlerini silmemek için, bastıkları yere çok dikkat ederlerdi.

Napolyon ise yeldeğirmenine karşı olduğunu söylüyordu, barakaya hiç uğramıyordu. Fakat bir gün aniden çıka geldı. Ağır ağır resimlerin çevresinde dolaştı ve dikkatle inceledi. Sonra birdenbire ayağını kaldırıp üzerlerine işedi. Bir şey olmamış gibi de çıkıp gitti.

Yeldeğirmeni konusu çiftlikte yaşayanları iki gruba ayırmıştı. İnşaat işinin güç olacağını Kartopu da biliyordu. Ama değirmen tamamlandıktan sonra işlerin çok kolaylaşacağını söylüyordu.

Öbür yandan Napolyon, en önemli ihtiyaçlarının gıda maddeleri olduğunu, yeldeğirmeni inşaatı ile zaman kaybederlerse açlıktan ölebileceklerini söylüyorlardı. Böylece iki parti oluştu. Plan için yapılacak seçim öncesinde partilerden biri, "Kartopu ve daha az yorulmak için oyunuzu bize verin", diğeri ise "Napolyon ve daha çok yemek için oyunuzu bize verin" diyorlardı.

Kartopu ise "Diğer çiftlikteki hayvanlar da isyan ederlerse, bize kimse bir şey yapamaz. Bunun için, o hayvanlara güvercinlerle haber gönderelim" diyordu. Napolyon kendilerini koruyamazlarsa yenileceklerini. Kartopu ise hayvanlar her tarafta isyan ederlerse kendilerini korumaya gerek kalmayacağını söylüyordu. Hayvanlar ilkin Napolyon'u sonra Kartopu'yu dinliyor, hangisinin haklı olduğunu belirleyemiyorlardı. Aslında o sıra kimi dinliyorlarsa ona hak veriyorlardı.

Sonunda bir gün Kartopu'nun planları tamamlandı. Pazar günü yapılacak toplantıda yeldeğirmeni konusu oylanacaktı. Toplantıda ilkin Kartopu konuştu.

Sözleri koyunların melemesiyle zaman zaman kesilse bile, değirmene ne kadar çok gereksinimleri olduğunu anlattı.

Sonra Napolyon ayağa kalktı. Değirmenin saçma bir şey olduğunu, bu iş için kimsenin oy vermemesi gerektiğini söyleyip oturdu. Napolyon'un konuşması sadece otuz saniye sürdü.

Kartopu ayağa kalkıp, yine meleyen koyunları susturarak, değirmenin gerekliliğini bir kez daha anlattı. Kartopu heyecanlı sözleriyle tüm hayvanları ikna etmiş gibi görünüyordu.

!!!!!!!!!..

?

Fakat tam bu sırada Napolyon ayağa kalktı, o güne kadar duyulmamış şekilde tiz bir çığlık attı. Bunun üzerine dışardan korkunç havlama sesleri duyuldu ve boyunlarındaki çivili tasmalarıyla dokuz iri köpek içeri girip Kartopu'na saldırdı.

Kartopu ok gibi fırlayarak kendini dışarıya attı. O koşarken köpekler de ardından koşuyorlardı. Şaşıran hayvanlar, dışarıya çıkıp, Kartopu'nun kaçışını izlediler. Bir ara ayağı kayıp düşen Kartopu, tam yakalanacakken tekrar doğrulup hızla koşmasını sürdürdü. Zar zor kendini çitten dışarı attı. Bir daha da ortalıkta görünmedi.

Hayvanların tümü korktular ve sessizce şaşkınlığa döndüler. Az sonra köpekler de geldi. Önce bunların nereden çıktığını kimse anlayamamıştı. Sonra gerçek ortaya çıktı. Bunlar Napolyon'un analarından ayırdığı ve kendi yetiştirdiği köpeklerdi. İçeri girince gıdıp Napolyon'un yanına oturdular. Öteki köpekler nasıl bay Jones'e kuyruk sallarsa, bunlar da Napolyon'a kuyruk salladılar.

Napolyon, yanında köpekleriyle eskiden Major'un konuşma yaptığı kürsüye çıkıp konuşmaya başladı. Bundan sonra pazar sabahları toplantı yapılmayacağını, bu toplantıların gereksiz olduğunu söyledi. Çiftlik yönetimi, kendi başkanlığında kurulacak domuzlar komitesi tarafından yönetilecekti.

Komite toplantıları kapalı olacak, alınan kararlar sonradan diğer hayvanlara duyurulacaktı. Pazar sabahları yine bayrak selamlanacak, Bu Toprağın Hayvanları şarkısı söylenecek ve hayvanlar emirleri alarak tartışmadan dağılacaklardı.

Kartopu'nun başına gelenlerden ürkmüş de olsalar bazı hayvanlar karşı çıkmak istediler. Ama nasıl yapacaklarını bilemiyorlardı. Boksör bile huzursuz oldu, ama söyleyecek bir şey bulamadı.

Domuzlar da itiraz etmek istediler. Ön sıradaki dört domuz bağırmaya başlayınca köpekler öfkeyle hırladılar. Aniden koyunlar da. Dört ayak iyi, iki ayak kötü diye melemeye başlayıp bunu on beş dakika sürdürünce, tartışma fırsatı kalmadı.

Yeni düzenlemeyi diğerlerine anlatmakla görevlendirilen Squelar çiftliği dolaşarak şunları söyledi: "Arkadaşlar, Napolyon arkadaş bütün işleri kendi üzerine alarak bizim için fedakârlıkta bulundu. Bunu takdir edersiniz sanıyorum. Çünkü üzerinde çok ağır bir sorumluluk var. Siz kendiniz için yanlış kararlar verseydiniz halimiz nice olurdu? Napolyon'un amacı sizlerin yanlış kararlar vermeniz önlemek. Düşünün bir kez, vatan hainı Kartopu'ya inanmakla ne kadar büyük bir hata yapacaktınız."

Hayvanlardan biri "Ama Kartopu İnek Ahırı Savaşı'nda cesaretle dövüşmüştü" dedi. Squelar: "Cesaret yeterli değildir. Sadık olmak, söz dinlemek daha önemlidir. Hepimizin disipline, demir gibi disipline ihtiyacı vardır. Atılacak tek yanlış adımla düşmanlarımız tepemize binerler. Jones'in geri dönmesini istemezsiniz herhalde" dedi?

Her zaman olduğu gibi bu soruya yanıt verilemedi. Jones'in geri gelmesini istemiyorlardı. Çünkü Jones'in geri gelmesi tehlikesi varsa, varsın pazar toplantılarına son verilsindi.

Boksör "Napolyon böyle diyorsa doğrudur" diyerek hepsinin söylemek istediklerini dile getirdi. Bundan sonra Boksör'un iki sloganı oldu. Birincisi; "Daha çok çalışmak", ikincisi, Napolyon her zaman haklıdır".

Bu arada havalar ısındı ve tarlalardaki çalışma yeniden başladı. Kar topunun değirmen planını çizdiği baraka kapatıldı. Her pazar sabahı hayvanlar büyük samanlığa gelip haftalık emirlerini aldılar.

Majorun iskelet kafası mezarından çıkarılıp bayrak direğinin dibindeki tüfeğin yanına bir kütük üzerine dikildi. Hayvanlar samanlığa girmeden önce Major'un kafatasının önünde birer saygı duruşunda bulunmak zorundaydılar.

MAJOR

Samanlıktaki toplantılar eski düzende yapılmıyordu artık. Napolyon Squealer ve Minime adlı domuzlar kürsüye benzeyen bir yerde oturuyorlar bunların etrafında köpekler yer alıyor öteki domuzlar ve diğer hayvanlar bunların karşısına dizilliyorlardı. Toplantı sırasında Napolyon sert bir sesle haftalık emirleri okuyor sonra 'Bu Toprağın Hayvanları' şarkısı söylenerek toplantı bitirilliyordu.

Kartopu kaçırıldıktan üç hafta sonra, Napolyon yeldeğirmeni yapılacağını haber verince, tüm hayvanlar şaşırdılar. Napolyon düşüncesini neden değiştirdiğini açıklamadı. Yalnız bu işin çok zor olacağını söyledi. Belki de rüyalarında görmüştü. İnşaat planları ayrıntılarına dek hazırdı. Domuz komitesi planlar üzerinde üç hafta çalışmıştı. Değirmenin inşası iki yıl sürecekti.

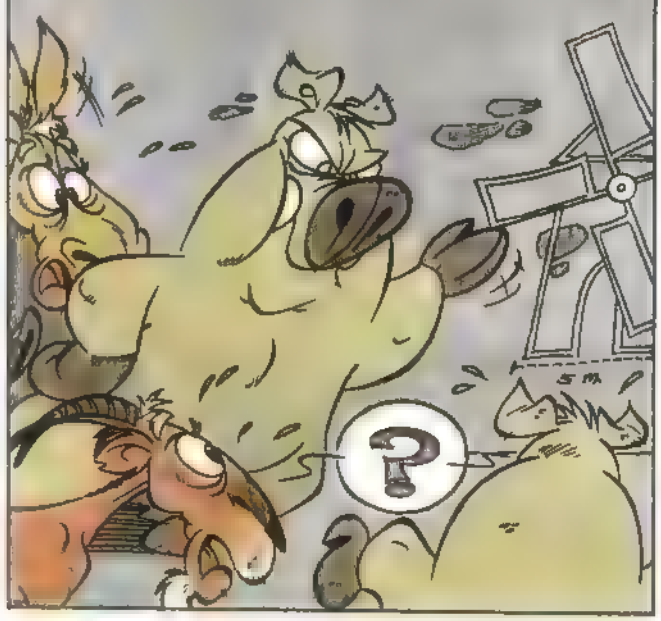

O akşam Squealer konuyu diğer hayvanlara anlattı. Napolyon başından beri yeldeğirmeni fikrine karşı değilmiş. Üstelik yeldeğirmeni fikrini ilkin o çıkarmış. Kartopu'nun barakanın zeminine çizdiği resimler Napolyon'un notları arasından çıkmış. Hayvanlardan biri, "Peki o zaman Napolyon neden bu projeye karşı çıktı?" diye sordu. Squealer, Napolyon'un arkadaş bir gerçeği ortaya çıkarmaya çalışıyordu dedi.

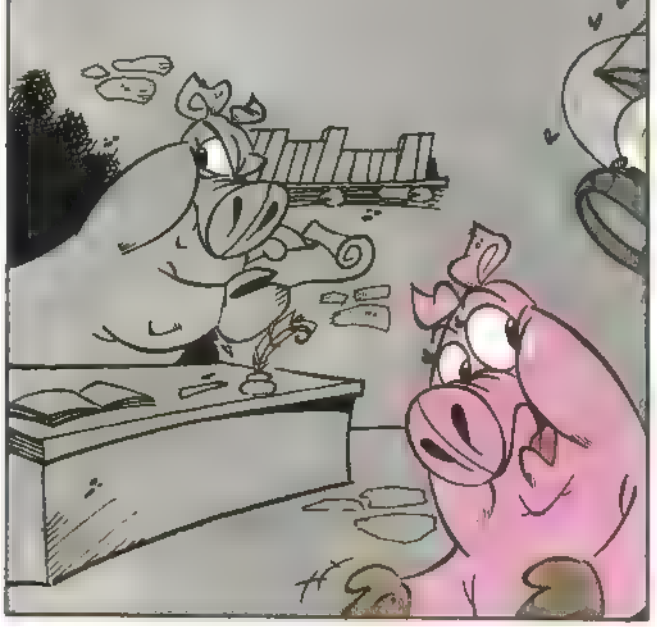

Kartopu tehlikeli bir yaratık olduğu için, Napolyon onu ortadan kaldırmaya çalışıyormuş. Yeldeğirmeni bunun için iyi bir fırsat olmuş. Squealer yan yana zıplıyor "Taktık arkadaşlar taktık" diyerek gülüyordu.

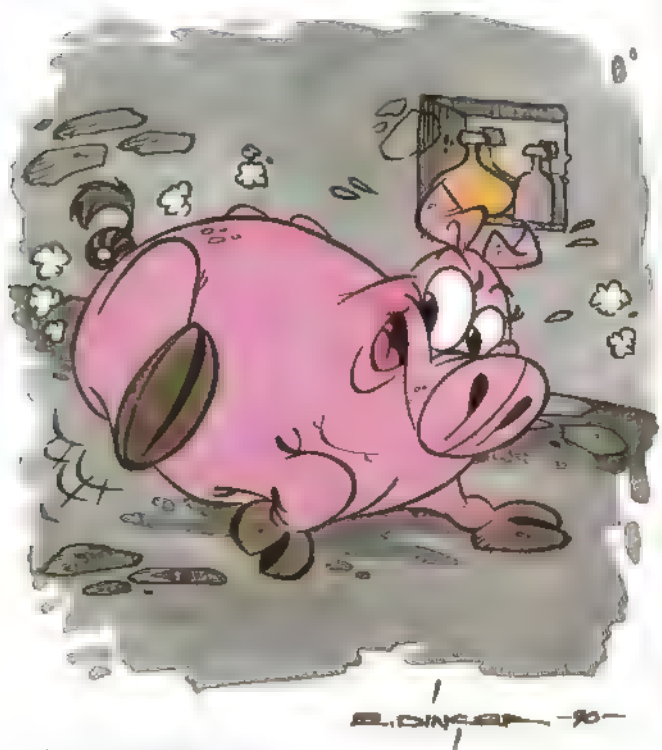

Hayvanlar bu sözcüğün anlamını bilmiyorlardı. Ama Squealer o kadar inandırıcı konuştu, yanındaki köpekler o kadar korkutucu hırıltılar çıkardılar ki kimse soru sormaya cesaret edemedi.

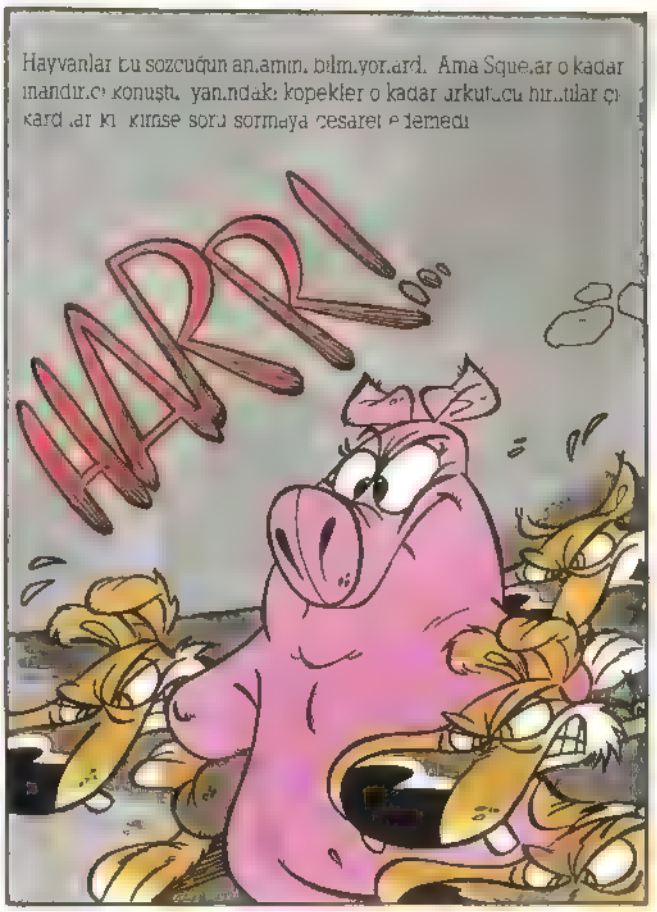

BEŞİNCİ BÖLÜMÜN SONU

Itır Monet'nin Bahçesinde

Yazan: Christina BJÖRK **Çeviri:** Ayşegül İLDENİZ

Çizgiler: Lena ANDERSON

EN SONUNDA, JAPON KOPRUSU!

Bahçe ve evden sonra şimdi de gezimi zin en guzel yerine gelmişt k Nilufer gölü. Oraya gitmek için, bahçeyi ka tedip anayolun altındaki tünelden geçtık

"Bakın dede!" diye bağırdım. "İşte Japon köprüsü!"

Ve sonunda koprünün ustündeydik. Öyle heyecanlandırıcıydı ki, gözlerım yaşlarla doldu (Ve dedemınde. Bırkaç damla gördüğume eminim.)

"Ne demıştım?" dedı dedem. "Gıtmek olası!"

"Haklısın. Şımdı gerçekten buradayız," dedım. "Şu an, asla şımdikınden daha gerçek olamaz"

"Eğer bir daha gelmezsek, öyle," dedı dedem

Nılüferlere baktık — kırmızı, pembe ve beyaz. Bır başka bıtki, salkım saçak, kendı kendine yetişmişti. Gezi günlüğume koymak ıçin bır yaprak aldım.

"Bambunun yetiştiği şu tarafa bak" dedı dedem. Oradaydı — yeşil küçük sandal! Aynı Marmottan Müzesi'ndeki resım gibi görünüyordu. Monet'nin çocukları bu gölde kürek çekerlerdi. Suda yüzen birtakım büyük balıklar gördük. Dedem onların sazan olduğunu söyledi. Böcekleri ve bıtkıleri yıyerek gölü temiz tutmaya yanyorlarmış

"Diğer tarafa geçene kadar köprüye tekrar bakamayacağımızı varsayalım" dedim

"Neden?" dedi dedem

"Boylece köprüden kendi izlenımımızi elde edebılırız, aynı Monet gibi" dedım

Ama dığer tarafa geçtığımizde, tüm ızlenimlerim gitmiş ve unutulmuştu. Bir kuş yanımızdan uçtu ve kareli ceketli dostça biri "Merhaba" dedı. Ru nehrinden göle taze su bırakan kanal kapısının tekerleğini gördük. Galiba, benden ızlenimci olmaz Dedemden de olmaz

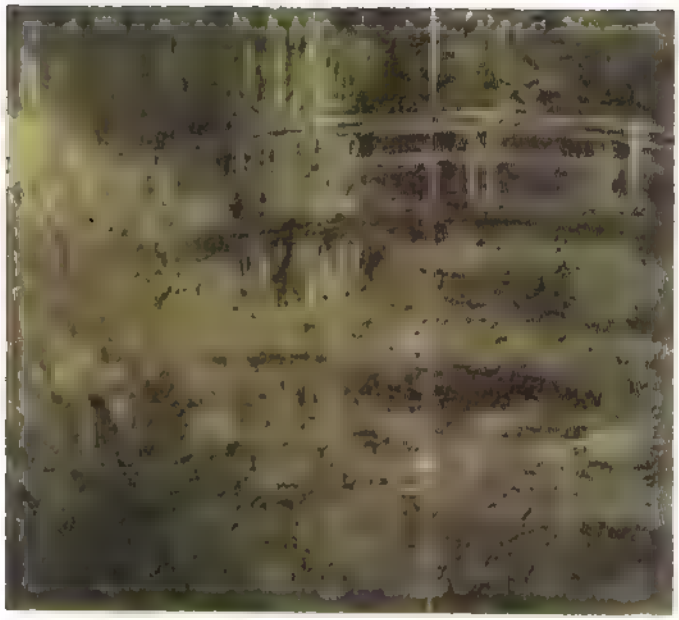

1899 yılında Monet köprüyü böyle resimlemiş...

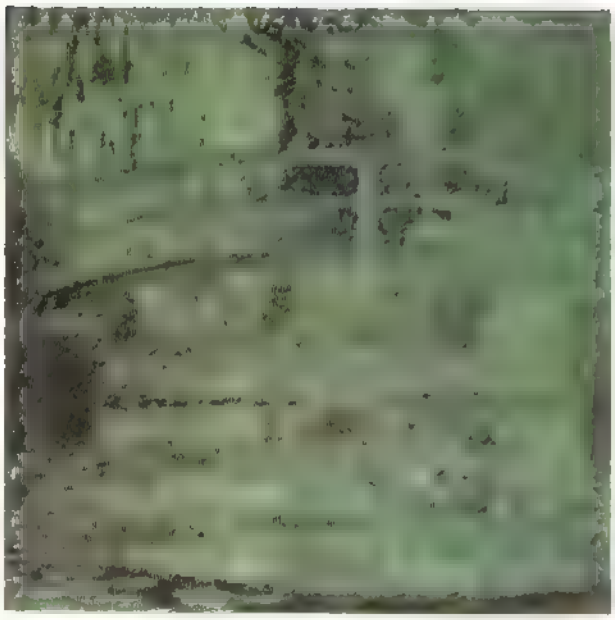

Bu köprü resmi de 1899 da yapılmış.

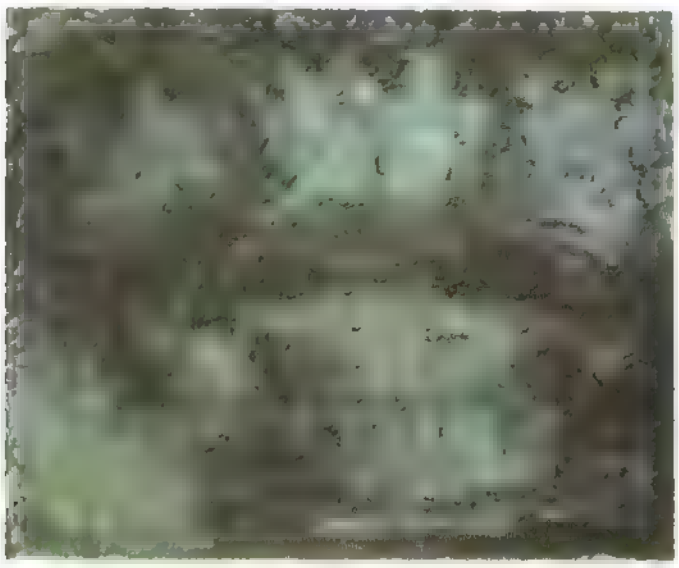

1919 yılında ise köprünün nasıl resimlendiğini görüyor musunuz?

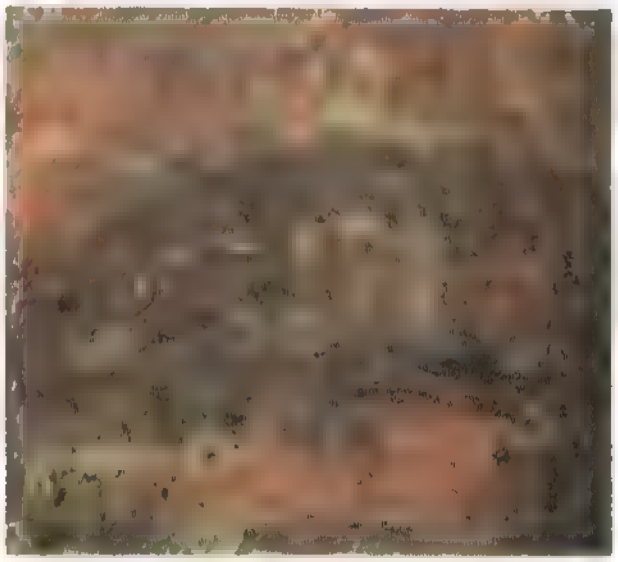

...ve yıl 1923. Monet gözünden rahatsız olduğu dönemde bu resmi yapmış...

Ama Monet izlenimleri yakalamayı dene dı Her gün köprüsünde çalıştı Gunun zaman ve havaya gore farklı gorunduğünü farketti Farklılığı yaratan günışığıydı Monet köprünün birçok resmini yaptı Hiçbiri diğerine benze mıyor Yanına bır suru tuval alıp guneş gok te yukseldikçe her birini bıraz boyardı İnsan lar onun garip olduğunu duşunurlerdı aynı kı prayu tekrar ve tekrar boyadığı için

Monet yaşlandığı zaman, gözünde katarakt oluştu ve hemen hemen kör oldu Resım yapmaya yine de devam etti. Ama tüm resımleri neredeyse tamamen kırmızıydı. Sonunda bır doktorun gozune mudahale etmesine ızın vermeye cesaret ettiğinde tum diğer renkler tab olarına dondu

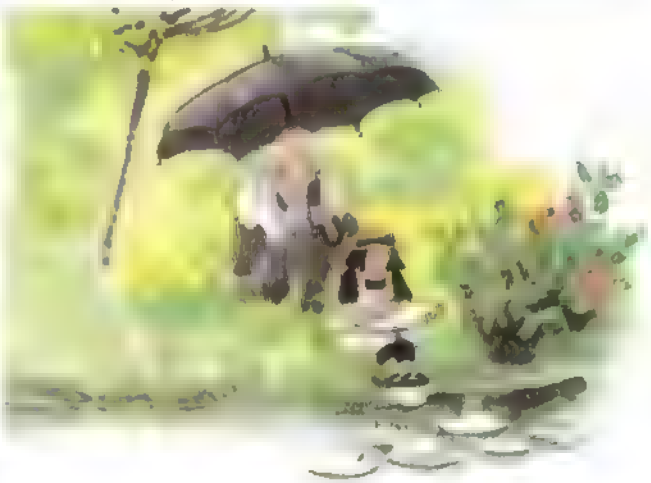

Köprü yeşil ağaçlarla kuşatılmış durumda.

Sandal, tam da eski yerinde duruyor! Aynı resimde olduğu gibi...

Karalama kıtabımı çıkartıp, sadece bir nilü fer çizmeye karar verdim Bulutlar suya yan sımışken, aynı anda suyun altındaki yosun larla tüm göğü çizmenin çok zor olacağını dü şündüm

Benım nilüferim güzel oldu, ama o kadar da mutlu etmedı beni. Ama Monet de resım lerini hiç yeterlı bulmazdı. Bazen öylesine hoş nutsuzdu ki, bir tomar resmı alıp, bahçede ya kardı

Dedem bana Monet'nın nılüfer gölunün ol duğu araziyi ancak elli üç yaşında aldığını söy ledi. Bundan üç yıl önce evı almaya parası ye tebılmış. Sonunda ınsanlar resımlerini sevme ye ve almaya başlamışlar

Gölün bırçok farklı açıdan resmini çektım Dedem nılüfer resımleri çekerken göle düşe ceğımden korktu

Güllerle kaplı bir kemerin altında, Monet nin oturup nilüfer gölünü seyrettiği bankı bul duk Tabii ki gıdıp oturduk, aynı O'nun yap tığı gıbı

"Bana Monet'nın yaşlılığını anlatın" dedim

"Hanka fıkri yaşlandığında aklına geldi" de dı dedem "O zamana kadar yaptığı en bü yük resımler üzerınde çalışmaya başladı. Bü yuk yuvarlak bir odanın duvarlarını kaplaya bilırlerdi Hayır, iki odanınkini kaplayabilirler dı"

"Monet resımlere yer açmak için yenı bir atölye yapmak zorunda kaldı On yıl boyun ca resım yaptı Tuvaller boyayla kaplandığın da resımlerin bazı kısımlarını boyayıp değışıklık yapmaya başladı Her zamankı gıbı, hoşnut değıldı Sonunda en iyi arkadaşı tabloları mahvetmeden durması gerektığını söyledi O sırada Monet böyle düşünmuyordu, ama de ğışıklikler yapmaktan vazgeçtı."

Bu fotoğrafla, sudaki nilüferlerin fotoğraf makinamda bıraktıkları izlenimi yakalamaya çalıştım..

"Baş yapıtlar hâlâ etrafta mı?" diye sordum dedeme. "Gidip onları görebilir miyiz?"

"Nilufer odaları Paris'te Orangerie'de" dedi "Orası Kralın Yeşil Evi'ydi. Ama şimdi bir müze. Odalar onarım için birkaç yıldır kapalı."

"Umarım tekrar açmışlardır" dedim

Monet'nin bankta otururken kı resmi yaşamının son yazında çekilmiş. Monet resimlerini bu fotoğrafın çekildiği döneme kadar bitirmiş, ama onlardan ayrılmak istememiş. Öldüğünde atolyesinde hala asılı duruyorlarmış Monet seksensekiz yıl yaşamış

Üçüncü bölümün

sonu

7. SANAT

GÖRÜNTÜYE MERCEKLE ANLAM KATALIM!

Yazan: Seçil BÜKER

Kamerayı amacımıza uygun bir yere yerleştirdik. Her şey bitti mi? Hayır. Kameranın merceğini unutmayalım. Merceği aşağıya ya da yukarıya doğru yöneltebilirsiniz. Tıpkı çizelgede görüldüğü gibi.

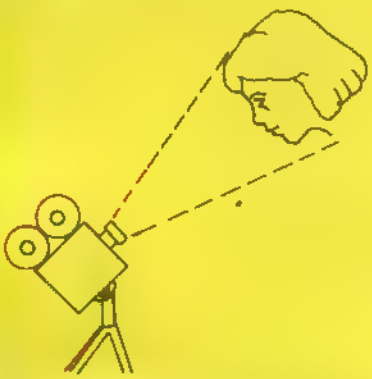

Herhangi bir şeye alttan ya da üstten bakmayı hiç denediniz mi? Denemediyseniz şimdi deneyin. Üstten baktığınızda baktığınız şey küçük ve kısa görünür. Alttan baktığınızda ise baktığınız şey büyük ve uzun görünür. Bunun anlama katkısı ne? Filmde yönetmen herhangi birini olduğundan daha küçük ve kısa gösterir. Bu o kişinin ezildiği, aşağılandığı anlamını taşıyabilir. Oysa yönetmen herhangi birini olduğundan daha büyük ve uzun gösterirse, bu o kişinin yüceltildiği anlamını taşır.

Şimdi dimdik durun ve tam karşıya bakın. Karşınızdakini nasılsa öyle görüyorsunuz. Aynı durum mercek için de geçerli. Kameranın merceği yerden 150-160 cm yukarıdaysa ve karşıya bakıyorsa mercek karşısındakini olduğu gibi görür. Merceğin gördüğü şeyin biçimi değişmez. Biçim değişmeyince (o şey artık olduğundan büyük ya da küçük değil) anlam da değişmez.

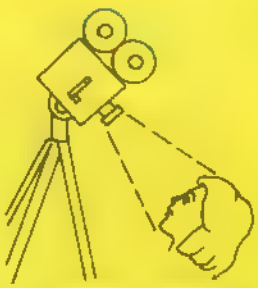

Anlamı değiştirmek istemiyoruz. Neden mi? Çünkü belgesel çekiyoruz. Her şeyi olduğu gibi göstermek istiyoruz. Görüntüye kendi yorumumuzu katmak istemiyoruz. Belgesel çekerken olayları değiştirmeye hakkımız var mı? Öyleyse merceği yerden 150-160 cm yukarıda, açıkçası göz hizasında tutuyoruz. Lütfen ilk fotoğrafa bakın. İşçiler yol inşaatında çalışıyorlar. Görünmeyen bir izleyicinin gözünden işçileri goruyoruz. Görunmeyen izleyici kamera kuşkusuz. Kamera sessizce işçilere bakıyor. İşçiler birinin kendilerini gozlediğini bilmiyorlar. Baksanıza yan gozle bile kameranın merceğine bakmıyorlar. İkisinin arkası dönük bize. Oburu ise öne eğilmiş işine bakıyor. Biz her şeyi olduğu gibi goruyoruz. Açıkçası biz goruntuye katılmıyoruz. Goruntuyu yalnızca izliyoruz. Yalnız sakın unutmayın. Bu tur goruntuler yalnızca belgesellere ozgu değil kuşkusuz. Kovboy filmi çeken bir yönetmen ya da

II

I

III

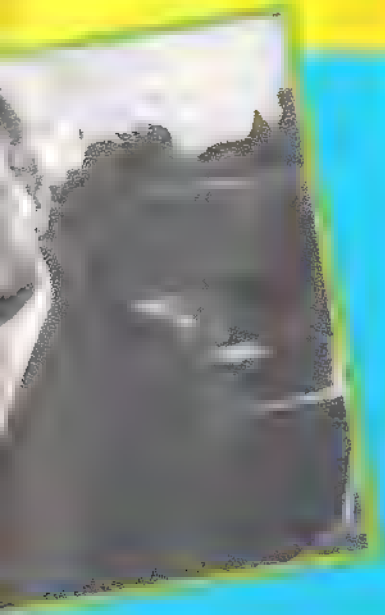

ıyı katılırız. Yalnız kendisine soru yönel tilen kışı, ya spıkere bakmalı ya da bı-ze (kameranın merceğine). Kişi karar sız kalırsa, bir spikere bir bize bakarsa komik bir durum ortaya çıkar. Kimi kez televizyonda izliyorsunuz. Sokaktan geçen insanlara hava kirliliği, yukselen fiyatlar üzerinde sorular soruyorlar

IV

karate filmı çeken bır yönetmen bu tür görüntuleri yeğliyebilır. "Ne zaman?" derseniz, "bızı ışın ıçine pek karıştırmak ıstemedığı zaman" dıyebılırım

Gelın merceği yine göz hızasında tutalım. Kamera yine gorunmeyen bır izleyıcının gozu olsun. Ama bu kez ışın ıçine girelım. İkıncı fotoğrafa bakın lutfen. Spıker haberleri okuyor ve doğrudan kameranın merceğine bakıyor. Onunla goz göze gelıyoruz. Onun yalnızca bıze seslendığını düşunuyoruz. Televızyonda haberlerı ızleyen bınlerce ızleyıcı gıbı. Spıkerle senlı benlı oluyoruz. Çunku onun bıze seslendığını bılıyoruz

Dahası (üç ve dört nolu fotoğraflara bakın) spiker olayla ılgılı bır kışıyı programa çağırabılır, bızı onunla tanıştırabılır. Bu durumda görüntüye daha

Kendisine bu tür bir soru yöneltileceğini daha onceden bilmeyen kışı nereye bakacağını bıle-mıyor. Bir spıkere bır bıze bakıyor. En ıyısi spıkerle konuşurken ona bakmak, ızleyıcıyle tanıştıktan sonra da ızleyıcıye bakmak. Görüntüye katılmak hoşunuza gittiyse gelecek ay da goruntuye katılmayı sürdurürüz

İKİBİNE 10 KALA

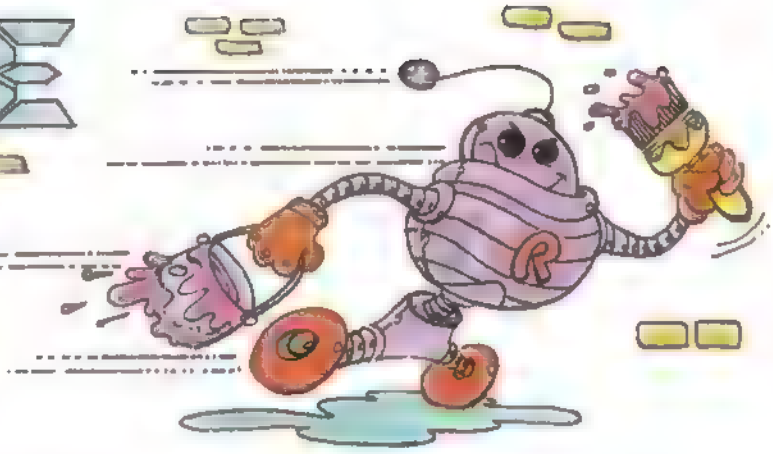

Biyoteknolojideki gelişmeler, ineklerdeki süt veriminin artırılmasını kolaylaştırıyor

SOYBURGER

Biyoloji, canlıların hücre ve genlerinin yapılarıyla ilgilenen bir bilim dalı. Biyolojinin teknik alanlarda kullanımı ise biyoteknoloji adlı yeni bir bilim dalını ortaya çıkardı.

1973'te Amerika'lı iki biyolog, kurbağalarla deneyler yaptılar. Bir kurbağa hücresinden alınan geni başka bir kurbağa hücresine naklettiler. Böylece diğer kurbağanın organizmasında değişiklik yaptılar. Bu konudaki çalışmalar *genetik mühendisliği* olarak adlandırıldı. Birçok alanda uygulanmaya başladı.

Bu konuda en şanslı sektörlerden biri **tarım**. Çünkü bitkiler üzerinde daha kolay çalışılıyor. Örneğin, Ankara'da yetişen elmalarda, bir virüsün neden olduğu hastalık saptanıyor. Amasya'da yetişen elmalarda ise bu virüse dayanıklı bir genetik yapı var, diyelim. Amasya'daki elmalardan alınan genler diğerlerine aktarılarak hastalık önlenebiliyor.

Genlerin aktarımı sayesinde yepyeni genetik bitkiler de yetiştirilecek. Örneğin, hayvansal proteinin hücre formülü ile elde edilecek ve etin besin değerini taşıyacak bir hücre soya fasulyesine aktarılacak. Adı şimdiden konmuş: Soyburger.

Bu tür çalışmalar hayvanlar üzerinde de bir süredir yapılıyor. Böylece et ve süt verimi artırılıyor.

Peki insanlar üzerinde neler yapılabilir? Şimdilik pek bir şey yapılamaz. Çünkü insan hücresindeki gen yapısı tam olarak çözülemedi. Bir insan hücresindeki gen haritası tam olarak yapılabildiğinde kalıtsal hastalıkların te-

davis olanaklı Üstelik insanlar bir çok tatlı surprizle karşılaşacaklar Daha sağlıklı ve daha uzun bir yaşam için hücreler kuvvetlendirilecek Ancak bu gelişmelerin kötü amaçlarla kullanılması veya istenmeyen sonuçlar doğurması söz konusu Çıkabilecek ahlakı ve sosyal sorunlar üzerine araştırmalar ve tartışmalar da başlamış durumda

TIPTA GELİŞMELER

2000'li yıllarda tıpta en canalıcı konu, yukarıda değindiğimiz genetik çalışmalar olacak. Doktorların tüm çabası hücrelerin korunması ya da yenilenmesini sağlayarak yaşlanmayı yavaşlatmak. Diğer bir konu, hormon dengeleri üzerinde yapılan araştırmalar sonucu geliştirilen bir ilaç Bu ilaç, şişmanlamayı önlemeyi amaçlıyor En çok ilerleme sağlanan konulardan biri de hafıza İnsan beyninin kimyasal yapısı giderek daha iyi tanınıyor. Yaşlanma ile birlikte zayıflayan hafızanın daha iyi işlemesi için geliştirilen ilaçlar denendi ve başarılı oldu

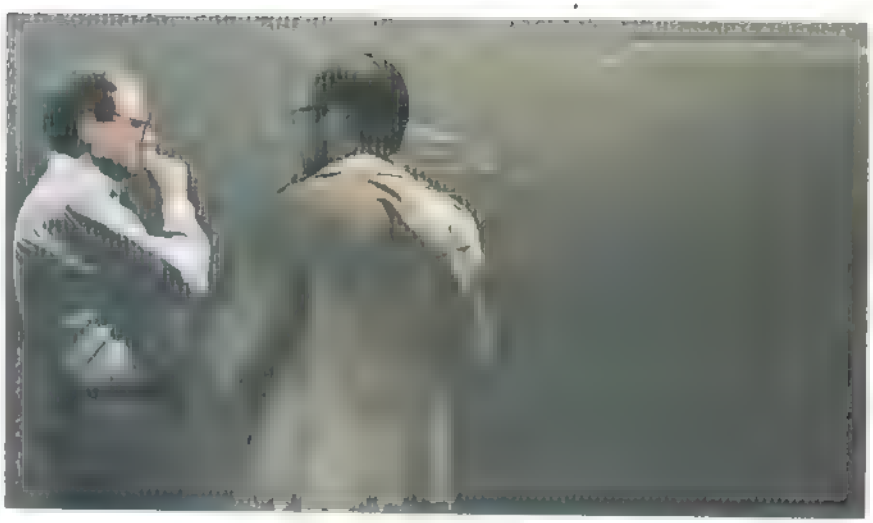

Fotoğrafta sol yanda görülen Dr Walter Gilbert, genetik alanındaki başarılı çalışmaları dolayısıyla, 1979 yılında Nobel ödülünü aldı

Tıpta, merakla beklenen haberler ise yapay organlarla ilgili olanlar. Hastalara yapay pankreas uygulanmasına başlanmak üzere Elektro kulaklar ise sağırlık sorununu ortadan kaldıracak Sinyalleri sinir sisteminin normalde algıladığı biçimde sese dönüştüren elektro-kulaklar yakın zamanda kullanılmaya başlanacak Biyonik ciğerler konusunda uzman doktorların hayvanlar üzerinde yaptığı deneylerde, başarı sağlandı. Eğer ciğerlerimiz işlemez hale gelirse, bir süre için nefes almamızı sağlayacak biyonik ciğerler kullanabileceğiz

Tıpta yenilikler her geçen gün artıyor Sentetik kan yapımından, hafızanın güçlendirilmesine, saldırganlığı önleyen ilaçlara kadar En ilginç gelişmelerden biri de doğacak çocuğun cinsiyetini tayin etmek olacak herhalde Erkek çocuk isteyenlere doktorlar şimdiden %75 garanti veriyorlar

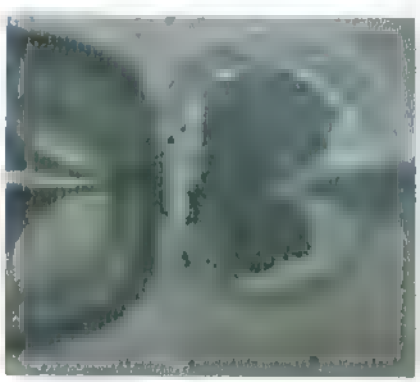

Laboratuvarda gen nakli

SATRANÇ

MAT ÇALIŞMASI

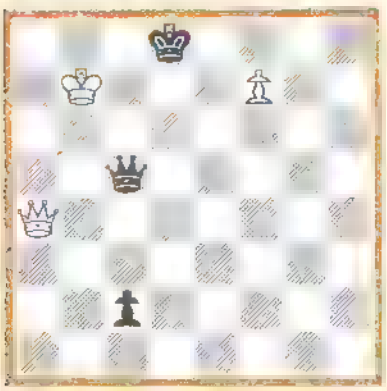

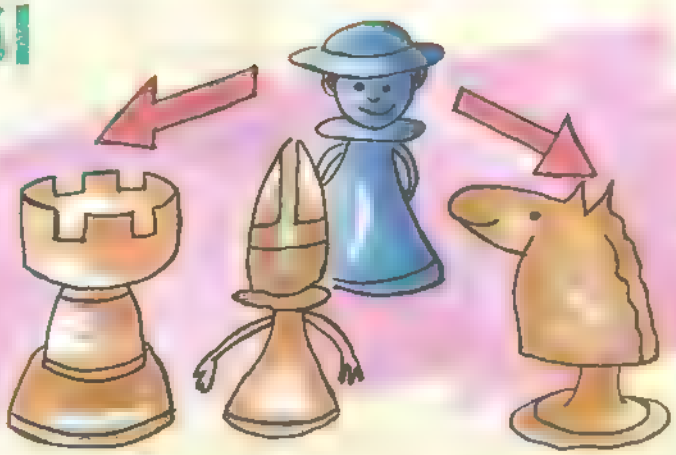

1 Beyazlar tek hamlede mat edebilir Bulabildiniz mi?

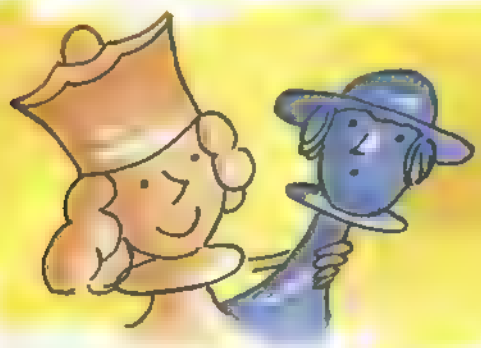

2 Bu defa hamle sırası siyahta Tek hamlede mat edebilir Nasıl?

3. Sıra beyazda. Tek hamlede mat fırsatı var. Sıra siyahta olsa o da tek hamlede mat edebilir. İki matı da bulun

Yanıtlar: 1. Ve8++, 2 Fb6++, 3 Beyaz: A(d)c7++; Siyah Vh3++

ÖĞRENİYORUZ

Bugüne kadar öğrendiğimiz taktikleri gözden geçirelim

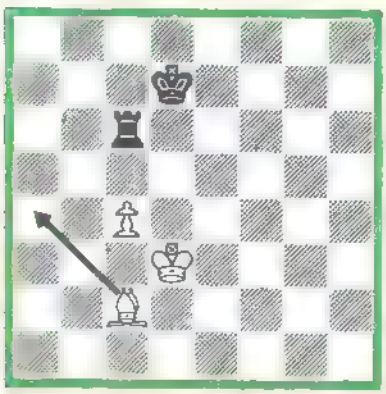

1) Beyaz fil a4'e gidiyor. Siyah kale kımıldayamaz şimdi çünkü şahın önünü açamaz. Siyah kale **mıhlanmıştır!**

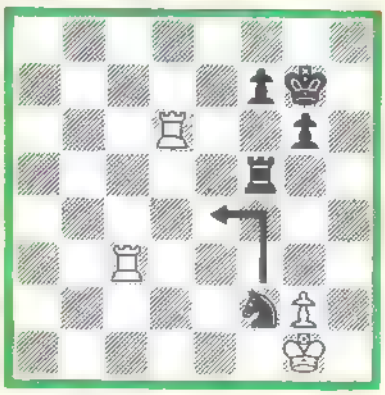

2) Siyah at e4 karesine gidiyor. Beyaz, kalelerinden birini kaybedecek. At kaleleri **çatala almış** oluyor.

3) Beyaz at siyah vezire saldırıyor. Vezir kaçamaz, dolayısıyla fil atı alıyor. Fil de alınacaktır. Atla fil **değiştirilmiştir.**

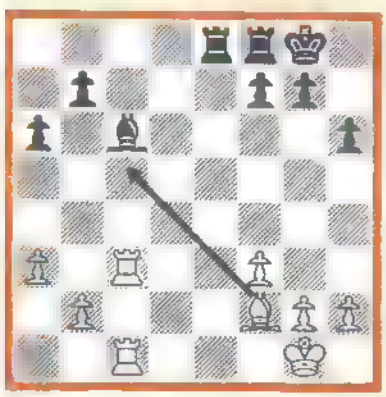

4) Beyaz fil c5'e gidiyor. Siyahlar kale kaybedecek. Siyahlar **değiştokuşu** kaybetmiş, beyazlar kazanmış durumda.

5) Siyah at c7'ye gidince kale beyaz veziri tehdit ediyor. Buna **açarak tehdit** denir. Beyaz ya kaleyi alıp **veziri kaybedecek,** ya da veziri kaçıp kaleyi ata teslim edecek.

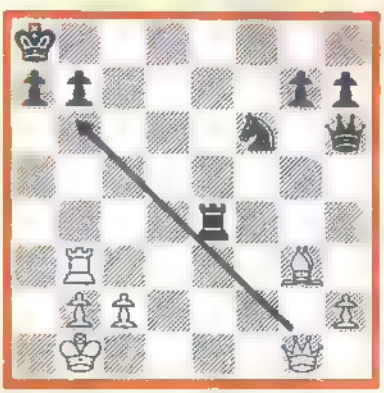

6) Beyaz vezir b6'ya gidip matla tehdit ediyor. Siyah piyon veziri alabilir ama beyaz kale a3'e gidip mat eder. Beyazlar veziri **feda** etmiştir.

"SATRANÇ ÖĞRENELİM" DİZİ YAZIMIZ SONA ERDİ. DİZİMİZİ İLGİYLE TAKİP EDEREK SATRANÇ ÖĞRENMEK İSTEYEN ARKADAŞLARIMIZA YARDIMCI OLDUĞUMUZU DÜŞÜNÜYORUZ. GELECEK AY DOĞAN KARDEŞ POSTASINDA SATRANÇ KÖŞESİ AÇACAĞIZ. KÖŞEMİZDE SATRANÇ PROBLEMLERİNE VE OYUN ÖRNEKLERİNE YER VERECEĞİZ.

ÖDÜLLÜ BULMACA

DİLMECE VE ÇİNMECE kazanmanın koşulu, bulmacanın tüm sorularına doğru yanıt vermiş olmak.

YANITLARINIZI BİZE NASIL GÖNDERECEKSİNİZ?

Sayfamızda, bir "Yanıt Kuponu" var. Yanıtlarınızı sırasıyla bu kupona yazıp,

Doğan Kardeş Dergisi Ödüllü Bulmaca
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sok.
No: 1, Kat: 3 Beyazıt İSTANBUL

adresine göndermeniz gerekiyor. Yanıtlarınızın, en geç 30 Kasım tarihine kadar elimizde olması gerekir.

GEÇEN SAYININ YANITLARI

1) 1e, 2h, 3c, 4f, 5g, 6b, 7a, 8d

2) SAAT

3) 1 ABD, 2 HİNDİSTAN, 3 JAPONYA, 4 TÜRKİYE 5 İNGİLTERE 6 İSPANYA 7 İTALYA

E 1 BONJOUR
D 2 BUENOS DIAS
B 3 SAYOONORA
B 4 GUTEN TAG
C 5 NAMASKAAR

Dunya masalları koşemizde, masalını sunduğumuz ulkenin tanıtımını da yapıyoruz. Tanıtım sırasında kullandığımız harıtada, o ulkeden bir arkadaşımız bize kendi dılında "Merhaba" diyor. Odullu bulmaca mızda bu kez çeşıtlı ülkelerden arkadaşlarımızı merhaba derken resmettık. Ama konuşma balonlarını siz doldurun istedik...

2

HANGİ HAYVAN HANGİ KITADA?

A **Penguen:** Siyah beyaz giysili uçamayan bu kuşlar, dünyamızın en büyük deniz kuşlarıdır.

B **Dağ Keçisi:** Dunyamızın olağanüstü dağ tırmanıcılarıdır Bembeyaz renkleriyle, kayalıklar üzerinde göz alırlar

C **Kurt:** Zekâsıyla ünlü dur Kendisinden daha büyük hayvanlara saldırdığı zaman grup halinde avlanır

D **Fil:** Dünyamızın en büyuk kara hayvanıdır. Uzunluğu 4 metre, ağırlığı 7 ton kadardır

E **Panda:** Goz alıcı, sıyah beyaz renklenyle, dunyamızın en çok insan yaşayan ulkesinde yaşar Buna rağmen, nesli tükenmek üzeredir Pandalar ürememekte inat ediyorlar.

F **Kanguru:** Bu hayvan bir sıçrayış ta 9 metre yüksekliğe ulaşabilir ve saatte 46 kilometre hızla koşabilir

F 1 AVUSTRALYA
E 2 ASYA
A 3 KUTUPLAR
C 4 AVRUPA
B 5 KUZEY AMERİKA
D 6 AFRİKA

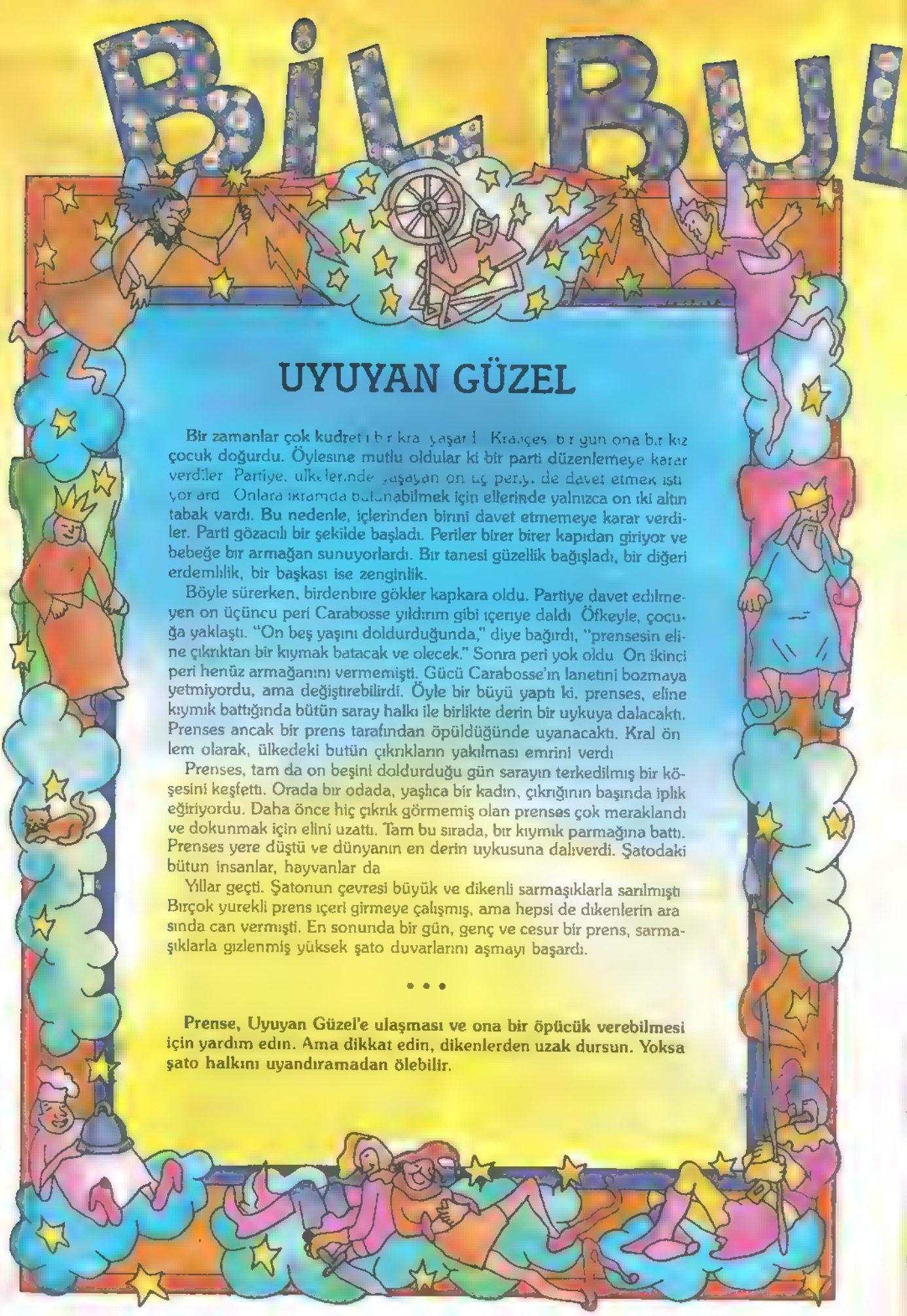

UYUYAN GÜZEL

Bir zamanlar çok kudretli bir kral yaşardı. Kraliçesi bir gün ona bir kız çocuk doğurdu. Öylesine mutlu oldular ki bir parti düzenlemeye karar verdiler. Partiye, ülkelerinde yaşayan on üç periyi de davet etmek istiyorlardı. Onlara ikramda bulunabilmek için ellerinde yalnızca on iki altın tabak vardı. Bu nedenle, içlerinden birini davet etmemeye karar verdiler. Parti gözalıcı bir şekilde başladı. Periler birer birer kapıdan giriyor ve bebeğe bir armağan sunuyorlardı. Bir tanesi güzellik bağışladı, bir diğeri erdemlilik, bir başkası ise zenginlik.

Böyle sürerken, birdenbire gökler kapkara oldu. Partiye davet edilmeyen on üçüncü peri Carabosse yıldırım gibi içeriye daldı. Öfkeyle, çocuğa yaklaştı. "On beş yaşını doldurduğunda," diye bağırdı, "prensesin eline çıkrıktan bir kıymak batacak ve ölecek." Sonra peri yok oldu. On ikinci peri henüz armağanını vermemişti. Gücü Carabosse'ın lanetini bozmaya yetmiyordu, ama değiştirebilirdi. Öyle bir büyü yaptı ki, prenses, eline kıymık battığında bütün saray halkı ile birlikte derin bir uykuya dalacaktı. Prenses ancak bir prens tarafından öpüldüğünde uyanacaktı. Kral önlem olarak, ülkedeki bütün çıkrıkların yakılması emrini verdi.

Prenses, tam da on beşini doldurduğu gün sarayın terkedilmiş bir köşesini keşfetti. Orada bir odada, yaşlıca bir kadın, çıkrığının başında iplik eğiriyordu. Daha önce hiç çıkrık görmemiş olan prenses çok meraklandı ve dokunmak için elini uzattı. Tam bu sırada, bir kıymık parmağına battı. Prenses yere düştü ve dünyanın en derin uykusuna dalıverdi. Şatodaki bütün insanlar, hayvanlar da.

Yıllar geçti. Şatonun çevresi büyük ve dikenli sarmaşıklarla sarılmıştı. Birçok yürekli prens içeri girmeye çalışmış, ama hepsi de dikenlerin arasında can vermişti. En sonunda bir gün, genç ve cesur bir prens, sarmaşıklarla gizlenmiş yüksek şato duvarlarını aşmayı başardı.

• • •

Prense, Uyuyan Güzel'e ulaşması ve ona bir öpücük verebilmesi için yardım edin. Ama dikkat edin, dikenlerden uzak dursun. Yoksa şato halkını uyandıramadan ölebilir.

EĞLEN

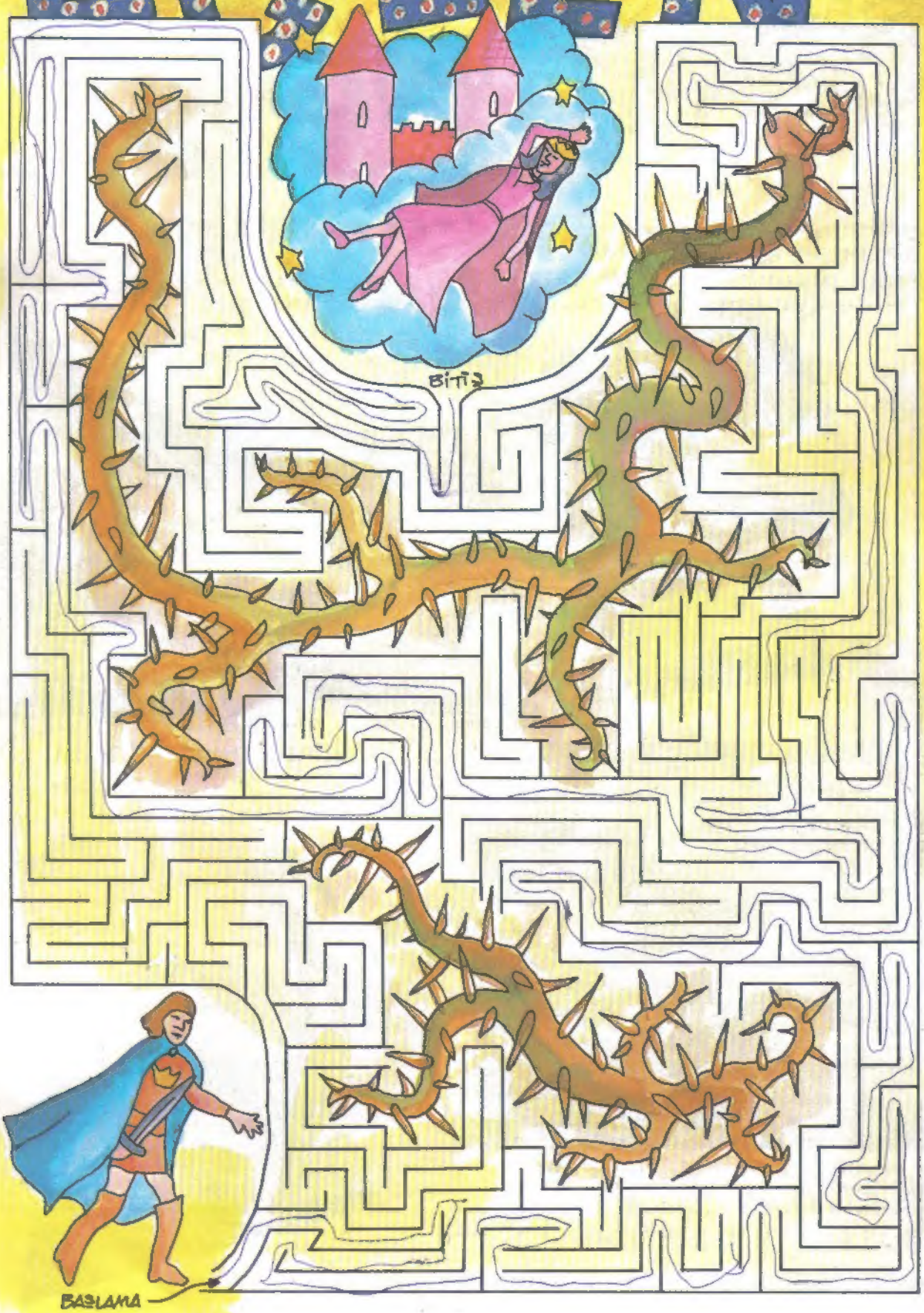

ÇEKİRDEK

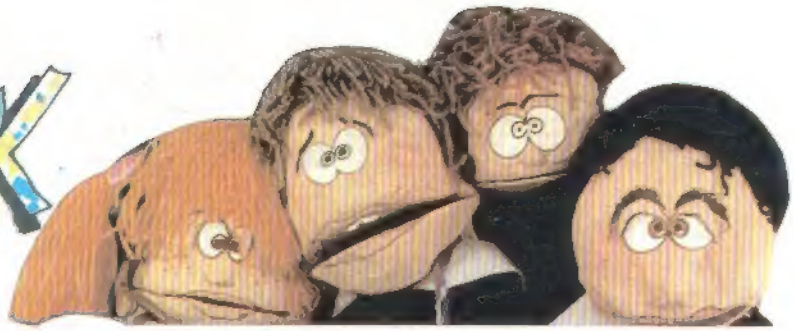

ÖĞRETMENİM, GERÇEKTEN GÜNÜN BİRİNDE DÜNYAMIZ YOK OLACAK MI?
NE YAZIK Kİ EVET, YAVRUCUĞUM!
PEKİ, O SIRADA UÇMAKTA OLAN UÇAKLAR NEREYE İNECEKLER?
AA..! ÖĞRETMENİMİZ BAYILDI!.

Ben işimi bilirim...

GENÇ TELECARD'im var.
Yapı Kredi'de hesap açtım, kartımı hemen yolladılar. Kullanımı çok kolay, çok da zevkli.

Haftalığımı alınca doğru TELE 24'e gidiyorum. GENÇ TELECARD'ımla hepsini hesabıma yatırıyorum.

Sonra yanımda para olmuş olmamış, hiç sorun değil... Nasıl olsa bütün TELE 24'ler emrimde... İstediğim zaman, gece, gündüz, bayram, tatil, para çekiyorum.

Ne de olsa, GENÇ TELECARD'lıyım!... İşimi bilirim.

14-18 yaş arasındaki gençler, Tele-İşlemli bir Yapı Kredi şubesinde hesap açarak GENÇ TELECARD sahibi olabilir. GENÇ TELECARD, Yapı Kredi'nin ücretsiz bir hizmetidir.

YAPI KREDİ
"hizmette sınır yoktur"

M

Hanımlardan sonra şimdi de çocuklara müjde!..

Parizienden
Çocuklara müjde!
Müjde çorapları
şimdi de çocuklar
için üretiliyor.
4 ayrı grupta
1-14 yaş arası
çocuklar ve
genç kızlar artık
rengarenk Müjde
çoraplarını giyecek...
Gökkuşağının
üzerinde yürüyecek...

MÜJDE®

OPAK ÇOCUK ÇORABI

PARİZİEN®

1 ..... 14 ..... YAŞ